DÖNEM : IX CİLT : 1 Toplantı : Olğ.

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

On beşinci Birleşim

30 . VI . 1950 Cuma

İçindekiler

Sayfa

1. — **Geçen tutanak özeti** 308 :309
2. — **Havale edilen kâğıtlar** 309
3. — **Geçici komisyon kurulması** 310
4. — **Demeçler** 310

1. — Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün Güney - Kore meselesi hakkında demeci 310 :313

5. — **Gensoru** 313

1. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, yapılmakta olan Büyük Millet Meclisi binası ile Atatürk Anıtının bulunduğu saha içindeki arazi hakkında Bayındırlık Bakanından Gensoru açılmasına dair önergesi (6/42) 313

6. — **Sorular ve cevaplar** 313

1. — Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın, 1950 yılında Sümer Bank Genel Müdürlüğünce C. H. Partisine yapılan bağış miktarı ile memurlara verilen primin indirilmesi sebeplerine dair sorusuna İşletmeler Bakanı Muhlis Ete'nin sözlü cevabı (6/17) 313 :316

2. — Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın 4785 sayılı Orman Kanununun uygulanma sonucu ile İsviçre'den alınan traktörler hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/18) 316

3. — Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın, Marshall Yardımından asgari on traktörün Ağrı İline tahsisinin mümkün olup olmadığına dair Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/25) 316

4. — Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun, çiftçinin Ziraat Bankasına olan borçlarının iki veya üç yıl müddetle ve müsavi taksitlerle ödenmesi hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan olan sorusuna Devlet Bakanı ve Başbakan yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun sözlü cevabı 316 :318

5. — Giresun Milletvekili Mazhar Şener'in, fındık rekoltesi düşüklüğü hasebiyle Giresun köylüsünün iktisadi durumunu gelecek mahsul yılına kadar ferahlatacak ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan sözlü sorusu (6/34) 318

6. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Ankara'da Demirtepe civarında metrûk Yahudi Maşatlığı arazisinin bugün kimlerin elinde bulunduğu hakkındaki sorusuna Adalet Bakanı Halil Özyörük'ün sözlü cevabı (6/35) 318 :325

7. — Sinop Milletvekili Ali Şükrü Şaylı'nın, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinin işgal ettiği hastaneler hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından sözlü sorusu (6/36) 325

Sayfa

8. — Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren'in, köylünün Ziraat Bankasından aldığı borçların taksitlendirilmesi hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/37) 325

9. — Bilecik Milletvekili Talât Oran'ın, ipekçilik sanayiimizi yaşatmak için Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan sözlü sorusu (6/38) 325

10. — İzmir Milletvekili Abidin Tekön'ün, İhtiyarlık Sigortası hakkındaki Kanunun değiştirilmesi için ne düşünüldüğünün açıklanması hakkında Çalışma Bakanlığından sözlü sorusu (6/39) 325

11. — Seyhan Milletvekili Sedat Barı'nın, Çukurova Harası ile Reyhanlı ve Dörtyol Devlet Çiftlikleri hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/40) 325

12. — Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun, Belediye Gelirleri Kanununun 19 ncu maddesinin (B) fıkrasındaki Liman İşgal Resmi hakkında İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarından sözlü sorusu (6/41)

7. — Görüşülen işler **325**

1. — Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın, seçim tutanağı hakkında Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tezkeresi ve Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (3/62) 325 :326

2. — Afyon Karahisar Milletvekili Bekir Oynaganlı'nın seçim tutanağı hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/8) 326

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Ankara Milletvekili Hâmid Şevket İnce'nin, Noter Kanununun 18 nci maddesine dair Kanun teklifi, isteği üzerine geri verildi.

Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Bayındırlık Bakanlığından gensorusu, kendisi bulunmadığı için, geri bırakıldı.

Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren'in, Erzurum Özel İdaresine ait dükkânlara dair sorusuna, İçişleri Bakanı;

Tekirdağ Milletvekili Zeki Erataman'ın, göçmen işleri hakkındakî sorusuna, Başbakan Yardımcısı;

Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın, İstanbul Adalet Sarayına ve Hâkimler Kanununa dair sorusuna, Adalet Bakanı ve

Taşlıçay bucağına dair sorusuna İçişleri Bakanı cevap verdikten sonra

Birleşime ara verildi.

İkinci Oturum

Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın, Marşal yardımından 10 traktörün Ağrı İline tahsis edilip edilmiyeceğine dair sorusuna, Tarım Bakanı mevcut olmadığından geri bırakıldı.

Yine Celâl Yardımcı'nın, kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyen yargıç ve savcılara dair sorusuna, Adalet Bakanı;

Diyarbakır Milletvekili Yusuf Azizoğlu'nun, yasak bölge sayılan yerler halkına dair sorusuna, Başbakan Yardımcısı;

Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, Danimarka'dan getirilecek çimento fabrikası malzemesine dair sorusuna, Ekonomi ve Ticaret Bakanı cevap verdiler.

Siird Milletvekili Baki Erden Sason ve Kozluk ilcelerindeki yasak bölge hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna, evvelce buna benzer bir soruya verilen cevabı kâfi gördüğünden ayrıca cevap istemedi.

Diyarbakır Milletvekili Mustafa Ekinci'nin, Dokuzuncu Bölge Yollar Müdürlüğünün yol faaliyeti hakkındaki sorusuna, Bayındırlık Bakanı;

Trabzon Milletvekili Mahmut Goloğlu'nun, bâzı bölgelerin tütün durumu hakkındaki sorusuna, Gümrük ve Tekel Bakanı cevap verdiler.

Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun, çiftçinin Ziraat Bankasına olan borçlarına dair

sorusu, soru sahibi olmadığı için geri bırakıldı.

Bolu Milletvekili Zuhuri Danışman'ın, kadrosuzluk yüzünden terfi ettirilmiyen öğretmenler hakkındaki sorusuna, Millî Eğitim Bakanı cevap verdi.

Giresun Milletvekili Mazhar Şener'in, fındık rekoltesine dair sorusu ile;

Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, metruk Yahudi maşatlığına dair sorusu, geri bırakıldı.

Siird Milletvekili Daim Sualp'ın,
Ve Erzurum Milletvekili Said Başak,
Rıfkı Salim Burçak,
Fehmi Çobanoğlu,
Bahadır Dülger,
Sabri Erduman,
Enver Karan,
Emrullah Nutku,
Rıza Topçuoğlu,
Memiş Yazıcı,
Mustafa Zeren'in,
Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir'in,
Zonguldak Milletvekilleri Rifat Sivişoğlu ile Suat Başol,
Cemal Kıpcak,
Hüseyin Balık'ın ve
Giresun Milletvekili Ali Naci Duyduk'un seçim tutanakları hakkındaki Komisyon raporları ile seçim tutanakları kabul olundu.

30 . VI . 1950 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Başkanvekili	Kâtip
Bursa Milletvekili	Manisa Milletvekili
H. Köymen	*M. Kurbanoğlu*

Kâtip
Bursa Milletvekili
R. Aybar

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Muamele Vergisi Kanununun 4939 sayılı Kanunla değiştirilen 9 ncu maddesinin on ikinci fıkrasının (A) bendinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı (1/27) (Geçici Komisyona)

2. — Şekerden alınan munzam istihlâk vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında Kanun tasarısı (1/28) (Geçici Komisyona)

Teklif

3. — Ankara Milletvekili Talât Vasfi Öz'ün, süt ve ürünlerine dair kanun teklifi (2/19) (Tarım ve Sallık ve Sosyal Yardım Komisyonlarına);

Tezkereler

4. — Danıştay'da açık bulunan altı üyelik için seçim yapılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/72) (Adalet ve İçişleri Komisyonlarından kurulan Karma Komisyona);

5. — Yalova Kaplıcaları İşletme idaresinin 1946 yılı hesabına ait rapor ile bilânçonun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/73) (Sayıştay Komisyonuna);

Önergeler

6. — İstanbul Milletvekili Mükerrem Sarol ve Hüsnü Yaman'ın, Türk Ceza Kanununun 481 nci maddesinde yazılı (Aynı mahkeme) sözünün yorumlanmasına dair önergesi (4/55) (Adalet Komisyonuna);

7. — Muğla Milletvekili Nuri Özsan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesinin B fıkrasının yorumlanmasına dair önergesi (4/56) (Maliye ve Bütçe Komisyonlarına).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15

BAŞKAN — Fuad Hulûsi Demirelli

KÂTİPLER : Raif Aybar (Bursa), Muzaffer Kurbanoğlu (Manisa)

BAŞKAN — Oturum Açılmıştır.

3. — GEÇİCİ KOMİSYON KURULMASI

Maliye Bakanının Yüksek Heyetinize mâruzatı vardır, kendisine söz veriyorum.

MALİYE BAKANI HALİL AYAN (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım; şekerden alınmakta olan munzam İstihlâk Vergisinden tenzilât yapılmasına dair olan kanunla, hububat unlarından alınmakta olan Muamele Vergisinin kaldırılması hakkındaki Kanun tasarıları Yüksek Meclis Başkanlığına takdim edilmiş bulunmaktadır. Bu mevzu piyasayı yakından alâkadar etmektedir. Meselâ un ve undan alınacak vergi hakkındaki haber piyasada durgunluk tevlit etmiştir. Piyasa haklı olarak tereddüt içindedir; binaenaleyh bu iki mevzuun Mecliste Müstaceliyetle konuşulması lâzımgeliyor. Bendeniz Yüksek Heyetinizden iki şey rica ediyorum.

Bir tanesi, bu iki mevzuun geçici bir komisyonda tetkik edilmesi, ikincisi de ivedilik ve öncelikle Mecliste görüşülmesine karar verilmesidir. Mâruzatım bu kadardır. (Soldan doğru, doğru sesleri)

BAŞKAN — Bu geçici komisyon Maliye Komisyonu ile Bütçe Komisyonundan terekküp edecek değil mi Başka komisyon da var mı?

MALİYE BAKANI HALİL AYAN (Bursa) — Ticaret ve Gümrük ve Tekel Komisyonları da iştirak ettirilsin, onları da alâkadar ediyor.

BAŞKAN — Üçer üye mi, beşer üye mi olsun? (Soldan üç olsun sesleri) (Sağdan beşer olsun sesleri)

Evvelâ esası tesbit edelim. Dört komisyondan seçilecek üyeler tarafından geçici bir komisyon teşkilini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi kaçar üye olsun keyfiyetini reyinize koyacağım. Beşer üyeden olmasını kabul edenler... Üçer üyeden olmasını kabul edenler.... Üçer üyeden teşekkül etmesi kabul edilmiştir. Şu halde bu dört komisyonun her biri üçer üye seçecek ve bu suretle geçici komisyon teşkil edilecektir. Yüksek Heyetin kararı bu merkezdedir.

4. — DEMEÇLER

1. — Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün Güney - Kore meselesi hakkında demeci.

CİHAD BABAN (İzmir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Gündeme geçmeden evvel, bu arkadaşa söz veriyorum.

CİHAD BABAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; çok önemli bir dış mesele üzerinde durmak istiyorum.

Biliyorsunuz ki, dünya sulhunu tehdit etmek alâmetlerini gösteren bir tecavüz hâdisesi Kore Yarım Adasında birkaç günden beri devam etmektedir. Bu hareket dünya efkârı umumiyesini ciddî surette işgal etmektedir; Birleşmiş Milletler camiasının bir üyesi olan Türkiye Cumhuriyetinin, bu silâhlı ihtilâf muvacehesindeki tutumu ve takip etmekte olduğu hareket hattının neden ibaret olduğunu açıklaması için, Sayın Dışişleri Bakanından rica etmek üzere kürsiye gelmiş bulunuyorum.

Bu hususdaki tasvibinizi istirham ediyorum; (Muvafık sesleri)

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; Kore'deki

malûmunuz olan vaziyet dolayısiyle Hükümetinizin bu mesele hakkında noktai nazarını belirtmeyi zaten istiyordum. Eğer arkadaşımın bu takriri olmasaydı, ben, bu mâruzatıma müsaade etmenizi rica edecektim. Sualleriyle buna vesile verdikleri için kendilerine bilhassa teşekkür ederim. Geçen pazar gününden beri Kore meselesinin aldığı vaziyet, tabiatiyle malûmunuzdur. Şimalî Kore'deki komünist Cümhuriyeti, Cenubi-Kore'ye, aralarında evvelce ayrılmış olan 38 nci arz derecesiyle tahdit edilmiş olan mıntakaya hücum suretiyle silâhlı bir tecavüz yaptı. Halbuki o mıntakada Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu tetkikle meşguldü ve muvakkat bir hudut tesbit edilmişti. Binaenaleyh bu hareket, yani bu açık tecavüz dünya sulhüne karşı bir tehdit teşkil ediyordu. Bunun geçirdiği safhaları yine gazete ve ajanslarda takip etmişsinizdir. Bu tecavüz üzerine Birleşmiş Milletler güvenlik konseyi bir taraftan Cenubi - Kore Hükümetinin de talebi üzerine, diğer taraftan Dünya sülhunun muhafazasiyle alâkadar devletlerin talepleri üzerine toplandı. Hariciye Vekâletiniz Birleşmiş Milletler Umumi Kâtibi Trygve Lie den bütün Birleşimş Milletler Teşkilâtına dâhil devletlere gönderilen şu iki telgrafı aldı. Birincisi 27 tarihi ile Lake Success'den çekilen telgraftır. Bunu aynen okuyorum:

Dışişleri Bakanlığına

Ankara

Emniyet Konseyinin 25 Haziran 1950 tarihli ve 473 sayılı toplantısından almış olduğu kararın metnini bildirmekle şeref duyarım:

Genel Kurulun 21 Ekim 1949 tarihli kararına atfen Emniyet Konyesinin, Kore Cümhuriyeti Hükümetinin kanuni şekilde kurulmuş ve Birleşmiş Milletletr Kore Muvakkat Komisyonunun kontrol ve memuriyet havzası altında bulunan ve Kore ahalisinin meskûn bulunduğu bölgelerde, fiilî kontrol ve hâkimiyeti haiz bir Hükümet olarak tanıdığına,

Bu Hükümetin Birleşmiş Milletler Muvakkat Komisyonunun nezareti altında Kore'nin o kısım ahalisinin serbest ve meşru seçimlere dayanarak kurulmuş yegâne Hükümet olduğuna,

Âza devletlerin, Kore'nin mutlak istiklâlini ve birliğini meydana getirmek için Birleşmiş Milletlerin başarmak istediği neticelere karşı tevessül edilecek hareketlerden doğacak neticeler hakkındaki Genel Kurulun 12 Aralık 1948 ve 21 Ekim 1949 tarihli kararlarında beyan olunan mütalâatın Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporunda zikredilmiş olduğu ve durumun Kore Cümhuriyeti ve Kore ahalisinin emniyet ve selâmetini tehlikeye koyduğuna ve Koredeki karışıklığın askerî muhasemata yol açabileceğini ve Kore Cümhuriyetinin Şimali - Kore Cümhuriyetleri tarafından silâhlı bir taarruza mâruz kaldığını derin bir endişe ile kaydederek bu hareketin sulhü ihlâl ettiğine karar verildiğinden,

1. Askerî harekâtın derhal durdurulması ile Şimali - Kore askerî kuvvetlerinin derhal 38 nci arz dairesine çekilmelerini Şimali - Kore makamlarından talep eder.

A) Tavsiyelerin en kısa bir zamanda Şimali - Kore makamlarına tebliğini,

B) Şimali - Kore kuvvetlerinin 38 nci arz dairesine çekilip çekilmediklerinin müşahedesini;

C) Bu kararın tatbik edilip edilmediğinin işarını Birleşmiş Milletler Kore Komisyonundan;

2. — Bu kararın tatbiki için Birleşmiş Milletlere her türlü yardımda bulunulmasını ve Şimali - Kore makamlarına ise yardımda bulunmaktan kaçınılmalarını bütün âza Devletlerden talep eder.

Trygve Lie
Kâtibi Umumi

Açık tel

Dışişleri Bakanlığı

Ankara

Emniyet Konseyinin 474 ncü toplantısında ittihaz ettiği aşağıdaki kararı bildirmekle şeref duyarım.

Emniyet Konseyi,

Şimali - Kore kuvvetlerinin Cenubî - Kore Cumhuriyetine silâhlı taarruzları sulha karşı bir tecavüz teşkil ettiğine karar verdikten,

Muhasematın derhal durdurulmasına karar verdikten,

Silâhlı kuvvetlerini 38 nci arz derecesinin Şimaline çekmelerini Şimali - Kore makamlarından istedikten,

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporundan, Şimali - Kore makamlarının muhasemata nihayet vermediklerini ve kuvvetlerini 38 nci arz derecesinin Şimaline çekmediklerini ve Devletler-

arası sulh ve emniyetin yeniden teessüsü için acele askerî tedbirler ittihazının şart oldğunu anladıktan,

Sulh ve emniyetin temîni zımnında gereken adımların atılmasını rica eden Kore Cumhuriyetinin talebini nazara aldıktan,

Sonra :

Silâhlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede devletlerarası sulhu ve emniyeti tekrar tesis etmek için, Birleşmiş Milletler teşkilâtı âzası olan Devletlerîn Kore Cumhuriyetine gereken yardımı sağlamalarını tavsiye eder.

Arkadaşlar; malûmunuzdur ki, dış siyasette Birleşmiş milletler şartına bütün kuvvet ve samimiyetiyle iştirak bizim için sarsılmaz bir esas teşkil eder. Bu şartın men'i ve ruhu dâhilinde, yani yer yüzünde sulhu ve emnîyeti müdafaa, taarruza karşı mukavemet ve bütün milletlerin istiklâllerine, toprak bütünlüklerine riayet, bütün insanlığın saadetini, refahını temin, takip edegeldiğimiz haricî siyasetin esasıdır. Birleşik Amerika ile çok sıkı ve samimî iş birliğimiz, İngiltere ve Fransa ile mevcut ittifakımız, bu esaslar dairesînde yer yüzünde sulhun istikrarına hizmet eden bu açık, sarih, dürüst siyasetimizin icabıdır. Bu son vaziyet karşısında, yani tecavüz karşısında eğer Birleşmiş Milletler derhal fiilî bir harekete geçmiş olmasaydı ve eğer emrivakii kabul etmek vaziyetinde kalsaydı, bu, yalnız bu bölge için değil dünyanın bütün bölgeleri için de yeni şuriş ve emniyetsizlik membaı olacak ve dünya sulhu temelinden sarsılacaktı. Bundan dolayı, Birleşmiş Milletlerin bu kararını tatbik hususunda bütün kuvvetlerinî derhal harekete geçiren ve dünya sulhunu muhafaza hususunda derhal fiilî harekete geçen Birleşik Amerika Hükümetinin hareketini büyük bir memnuniyetle karşılamak, sulhsever bütün milletlerin vazifesidir; tecavüzün tamamen hukuk dışı olduğuna inanan bütün Demokrat milletlerin vazîfesidir. (Alkışlar, bravo sesleri).

İşte bendeniz, bütün memleket, bütün millet iradesinin âdeta müşterek bir ifadesi olan bu esaslara uygun olarak muhsematın başladığı günden itibaren, muhtelif Amerikan ajanslarına yaptığım beyanlarla bu noktai nazarımızı esasen belirtmiş bulunuyordum. (Bravo sesleri).

Hükümetiniz, Trygve Lie'nin telgrafını aldıktan sonra kendisine şu cevabı vermeye beni memur etti. Şimdi tercümesini aynen okuyacağım şu telgrafı dün akşam saat 11 de doğrudan doğruya kendisine yollamış bulunuyorum.

Telgrafı aynen okuyorum.

Bay Trygve Lie;
Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Kâtibi Umumisi
Lake Success

Birleşmiş Milletler Konseyinin Kore'deki elîm hâdiselerle ilgili olarak yapmış olduğu teşebbüsleri bozulan barışın iadesini ve açıkça tecavüze uğramış bir Devletin egemenlik haklarının korunmasını sağlıyacak ve bu suretle dünya sulhunun ve milletler güvenliğinin kuvvetlenmesine en müessir bir surette hizmet edecek bir kararın ifadesi addeden Hükümetim adına ve 28 . VI . 1950 tarihli 8755 sayılı telgrafınızın ihtiva ettiği tavsiyeye cevap olarak zatı devletlerine Türkiye Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatiyle deruhde eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dâhilinde ve âzami samimiyetle yerine getirmeye âmade olduğunu bildirmeye müsaraat eder ve bu vesile ile derin saygılarımı sunarım. (Çok şiddetli ve sürekli alkışlar).

BAŞKAN — Arkadaşlar, Dışişleri Bakanımızın bu beyanatına dair olarak sekiz arkadaşımız tarafından bir önerge verilmiştir. Bunu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Kore hâdiseleri dolayısiyle Dışişleri Bakanının Hükümet adına vermiş olduğu izahatla Yüksek Meclis tenevvür etmiş bulunuyor. Cumhuriyet Hükümetinin, Birleşmiş Milletler esprisi dâhilindeki sulh anlayışını tasvip ettiğimizi bildiren ve aynı zamanda ruznameye geçilmesini tazammun eden takririmizin reye konulmasını teklif ederiz.

İzmir	Seyhan
Dr. E. H. Üstündağ	Dr. S. Barı
Eskişehir	Konya
A. Potuoğlu	Z. Barlas
İzmir	Erzurum
C. Baban	M. Yazıcı
Manisa	İstanbul
F. L. Karaosmanoğlu	M. Benker

BAŞKAN — Arkadaşlar, bu önergenin mealini işittiniz : Tenevvür ettik gündeme geçe-

lim, diyorlar. (Meclisin tasvibine iktiran etsin diyoruz, sesleri).

Evet, bu önergeyi tasvip edenler... Tasvip etmiyenler... Şu halde bu takrir tasvip edilmiş ve gündeme geçilmesi karara iktiran etmiştir.

Efendim gündeme geçiyoruz.

5. — GENSORU

1. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, yapılmakta olan Büyük Millet Meclisi binası ile Atatürk Anıtının bulunduğu saha içindeki arazi hakkında Bayındırlık Bakanından gensoru açılmasına dair önergesi (6/42)

BAŞKAN — Önergeyi okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Yapılmakta olan Büyük Millet Meclisi binası ile Atatürk Anıtının bulunduğu arazi hakkındaki sözlü sorunun Bayındırlık Bakanı tarafından cevaplanmasından sonra hâsıl olan vaziyete göre konunun gayet ehemmiyetli ve bunun, umumi bir görüşme açılmasını gerekli kılacak vaziyet almasına binaen İçtüzüğün 157 nci maddesi hükümlerine göre Bayındırlık Bakanından gensoru açılmasını arz ve teklif ederim.

Seyhan Milletvekili
Sinan Tekelioğlu

BAŞKAN — İçtüzük gereğince görüşmesiz olarak oyunuza sunulacaktır. Gensoru açılmasını kabul edenler... (Sağ taraf tamamen ellerini kaldırdı.) Kabul etmiyenler işaret buyursunlar... (Sol taraf tamamen ellerini kaldırdılar). Gensoru açılması kabul edilmemiştir.

Gündeme devam ediyoruz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Usul hakkında arzedeceğim.

BAŞKAN — İçtüzük gereğince gensoru önergesi oya konulmuş ve reddedilmiştir. Gündemin diğer maddesine de geçildiğine göre artık yapılacak başka bir şey yoktur.

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

1. — Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın, 1950 yılında Sümerbank Genel Müdürlüğünce C. H. Partisine yapılan bağış miktarı ile memurlara verilen primin indirilmesi sebeplerine dair sorusuna İşletmeler Bakanı Muhlis Ete'nin sözlü cevabı (6/17)

T. Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

1950 seçimlerinden evvel, Sümerbank Genel Müdürlüğü, C. H. P. sine büyük bir bağışta bulunmuştur. Adana pamuklu sanayii müessesesine, 1950 senesinin üçüncü ayındaki dekontunda, sarahaten (Genel Müdürlüğün C. H. P. sine bağışından hissesine isabet eden 50 bin lira) diye yazılı olması, ve bunun da mizan cetveline geçmiş bulunması, bu bağışın inkârına imkân vermemektedir.

Sümerbank idaresinde 30 dan fazla fabrika olduğuna nazaran:

1. Diğer fabrikaların hissesine de isabet eden bağış var mıdır?

2. Bu bağışın yekûnunun açıklanmasını,

3. Neye istinaden yapıldığını,

4. C. H. P. sine bağışta bulunan Genel Müdürlük, prim üzerine maaş alan satış memurlarına, 1950 senesine kadar % 5 verdiği primi, 1950 de % 3 e indirmiştir. Geçen sene ayda 180 lira alan memur, bağış senesi 140 lira maaş almaktadır. Bir gün gelmediği için yevmiyesine isabet eden miktarın bir kaç misli de primden kesilmektedir. Bu hususta bir memura verilen (dekont) ilişiktir. Bu kesintiler, bu bağışın temini için mi yapılmaktadır? Değilse bu memurlar neden mağdur edilmektedir?

5. Millet parası olan bu bağışın istirdat edilip edilmiyeceğinin, İşletmeler Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Tekirdağ Milletvekili
Şevket Mocan

BAŞKAN — Söz İşletmeler Bakanındır.

İŞLETMELER BAKANI MUHLİS ETE (Ankara) — Tekirdağ Milletvekili sayın Şevket Mocan önergelerinde, 1950 seçimlerinden evvel Sümerbank Genel Müdürlüğünce C. H. Partisine büyük bir bağışta bulunduğunu, bu bağıştan Adana pamuklu müessesesine 50 bin lira isabet ettiğinin bu müesseseye gönderilen bir dekonttan anlaşıldığını bildirerek:

1. Sümerbank'ın diğer fabrikaları hissesine de isabet eden bağış olup olmadığının,

2. Bu bağışın yekûnunun neden ibaret bulunduğunun,

3. Bunun neye istinaden yapıldığının,

4. Prim üzerinden maaş alan memurlara 1950 senesine kadar verilen binde beş primin binde üçe indirilmiş olmasının bu bağışın temini için mi yapıldığının, değilse bu memurların neden mağdur edildiğinin,

5. Millet Parası ile yapılan bu bağışın istirdat edilip edilemiyeceğinin;

İzahını istemektedirler.

Cevabını arzediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri 5 . I . 1950 tarihinde Sümerbank Genel Müdürüne yazdığı bir mektupta, partilerinin yıllardan beri korumakta olduğu muhtaç durumdaki yurt çocuklarının tahsillerini başarabilmeleri için geçen yıl 50 bin lira yardımda bulunulduğunu bildirerek gerek bu iş ve gerek partileri kanaliyle gerçek ve tüzel kişilere yardım yapılması için Genel Müdürlüklerince de uygun görüldüğü takdirde geçen yıla nazaran daha geniş miktarda tensip edilecek bir yardımın İş Bankasınaki cari hesaplarına yatırılmasını talep eylemiştir.

Sümerbank Genel Müdürlüğü 20 . I . 1950 tarihinde keyfiyeti yönetim kuruluna arzederek bankaya bağlı müesseselere tevzi edilmek üzere, C. H. Partisine 50 bin lira ödenmesini teklif eylemiş ve bu hususun yönetim kurulunca kabul olunmasını mütaakip C. H. Partisinin İş Bankasındaki hesabına 50 bin lira yatırılmıştır.

Bnundan ayrı olarak Halkevlerinin açılış yıl dönümü münasebetiyle tertiplenecek sergilerde Sümerbank'ın da temsilini sağlamak maksadiyle banka yönetim kurulunca 30 . I . 1950 tarihinde 10 bin liralık ödeneğin tahsisi kabul olunmuş ve banka genel müdürlüğü bu parayı da ödemiştir. Böylece 1950 yılı içinde Sümerbank Genel Müdürlüğünce Cümhuriyet Halk Partisine 50 bin lirası bağış ve 10 bin lirası da Halkevlerinin açılış yıl dönümünde tertiplenecek sergilerde bankanın temsilini sağlamak üzere tahsis edilen ödenek olmak üzere ceman 60 bin lira tediye erilmiş olup bu meblâğ bankaya bağlı müesseseler arasında sermayeleriyle mütenasip olarak taksim edilmiş ve 24 . II . 1950 tarihli dekontlarla müesseselere devrolunmuştur.

Bu paraların istirdat edilip edilmiyeceği, işin prensipine taallûk eden bir keyfiyettir. Ortada geniş bir emsal durumu da mevcut olduğuna göre konunun munhasıran Sümerbank zaviyesinden bir karar mevzuu olarak ele alınmasının icabı hale uygun olmıyacağı düşünülmektedir.

Yukarıki yardımdan ayrı olarak 1950 yılı bidayetinden bu güne kadar Sümerbank Genel Müdürlüğünce muhtelif partilerin tertiplediği toplantılara ait biletlerden bir miktar mubayaası ve Ankara Halkevine yardım suretiyle ceman 2 314 lira sarfedilmiş olup bu paranın hangi masraflarla ve nerelere ödendiğini gösteren müfredatlı bir liste nezdimde ve arzu eden arkadaşlarının tetkikına âmadedir.

Sümerbank camiasındaki satış memurları aylıklarından ayrı olarak satışlar üzerinden muayyen nispette verilmekte bulunan prim nispeti 1950 yılının Mart ayında % 5 ten % 3 e indirilmiş ise de bu hususun Banka Genel Müdürlüğünce Halk Partisine yapılan yardımla bir ilgisi bulunmamaktadır. 1950 yılı bidayetinde satışların 1949 yılına nazaran azalması memurların satış üzerinden aldıkları primin ve dolayısiyle her ay ellerine geçen para miktarının azalması neticesini vermiş olduğundan kendilerinin satışla ilgili olmıyan maktu ücretlerinin artırılması cihetine gidilmiş ve buna mukabil prim nispeti % 5 ten % 3 e indirilmiştir. Bununla beraber gerek son fiyat indirmeleri muvacehesinde ve gerek mevsim dolayısiyle satışlar artmakta olduğundan satış memurlarını satışlar ve alıcılarla daha yakinen ilgilendirmek ve ellerine geçen parayı satışlarla ahenkli olarak arttırmak maksadiyle prim esasları üzerinde bankanın alâkalı müessesesince inceleme yapılmaktadır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Aziz arkadaşlar, kuruluşlarını sabık İktidarın büyük nutuklarında daima iftihar vesilesi ettikleri fabrikalarının bir nevi görünmez vergi ile millete; dünya fiyatlarından çok üstün fiyatlarla mamulâtını istihlâk ettirmelerine, bilâistisna hepsinin zararlı senelik bilânçolarına rağmen bağış fasıllarını böyle her sene muntazaman, mukannen ilk lirasından son kuruşuna kadar İktidar Partisine tahsis etmesine bağış değil senevi tahsisat denir. (Soldan bravo sesleri)

Daha doğrusu, daha türkçesi (haraç) denir. (Soldan bravo sesleri; alkışlar).

Bu bağışlar, mefhumuna sarfolsaydı şu Meclisle Ankara Palas arasında cemiyetimizin yüzkarası olan 7 yaşında çocukları, gece saatlerinde dilenen yavrucakları kurtaracak kaç müessese kurulurdu senelerden beri.

Sualim maalesef yalnız Sümerbankın 1950 senesine ait mahdut bir çerçevesine inhisar ediyor. Sualimden sonra bütün Devlet işletmelerinin ve bankalarının bu bağış ismi altında 10 senelik Halk Partisinin senevi hissesi olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Bu yekûnun ne kadar kabarık olduğu senevi bütün bağış yani tahsisat miktarının 10 sene yekûnunun açıklanması ile meydana çıkabilecektir. Bu senevi muayyen tediyatın haricinde Kayseri Bez Fabrikasının müştemilâtından olan Havuzlu Bahçe ve müştemilâtının birkaç sene evvel Halk Partisine verilip bir ocak kurması fabrika mensuplarından çekilen muayyen aidatla beraber bu gazino ve sairenin iratlarını tahsilden sonra yine SümerBanka 30 bin liraya seçimlerden evvel Halk Partisi tarafından satılması gibi bir nevi emirle tahsisat hisseler haricinde kitaba uydurulmuş mükellefiyetlerle tahsisatlar da vardır. İşte hâdiselerle görülüyor ki, bu iftihar edilen fabrikaların memleket sanayiinin kuruluşundan ziyade memleket iktisadiyatının zararları ile tahrip, fabrikaları ve eski İktidarın birer muhasebe büroları olduğu inkâr edilemez. Sualimin acele ve mahdut olmasının sebebini, muhalefet muvacehesinde, İktidar arkadaşlarıma bu vesile ile açıklamama da müsaadelerinizi rica edeceğim...

Bu gibi hisselerle ve İş Bankasına milyonu aşan açık bonolariyle kurulan Muhalefetin organı olan malûm bir Ulus Gazetesi vardır:

Bundan 15 - 20 gün evvel bizi örnek demokrasi diye tarife cüret eden bu gazetenin, örnek muhalefeti icabı, ilk sayfasından ve büyük puntolarla, İstanbul'dan günü gününe telefonla (Tekirdağ Milletvekili bir memura hiddetlendi) serlevhası ile büyük puntolarla tamamen yalan iftira dolu bir köşebaşı sabotajına ben, dolayısiyle partim, mâruz kalmıştık. Sümerbank mağazasında elbiselik kupon satılmaz, yalnız eski Halk Partisi Kurultaylarına gelenlere mahsus birer elbiselik kupon dağıtılırdı. Bu sene ne dağıtılacak bilmiyorum. Tekzip ettim, neşredilmemekle ikinci bir sabotaj yapıldı. Bu sualimi teşkil eden dokümanları veren ve haklarının korunması ve müdafaasiyle alâkadar olmamasını istiyen o hiddetlendiğim iddia edilen memurlardır. Ve 1950 medeniyeti demokrasisine uygun murakabe vazifei ulviyesini yapacağını zanneden partinin ısrarı: Nemiz varsa, açıklayınız, büyük davetine acele icabet nezaketi de sualimin mahdut ve acele olmasına âmil olmuştur.

Arkadaşlar; bu gazete bir aylık kısa bir zamanda reklâmsız, gösterişsiz, eşsiz, muvaffakıyetimiz olan; dünyanın normal fiyatlara döndüğü bu senelerde geçen seneki kıtlık senesinin anormal hububat fiyatlarını müstahsıl lehine aynı fiyatta tutmak, müstehlik lehine ekmek ve şeker ve basmada tenzilât yapabilmek mucizesini de, fiyatlara zam yapamadılar, tarzında sabote etmektedirler. Örnek muhalefet bu mudur? Bunların ehemmiyyetini bu mikrofondan beni dinliyen vatandaşlarım bir ay evvelki fiyatlarla bizim fiyatlar arasındaki farkı minimini bir kumbaraya atarlarsa, dört senelik hayatı teşriiyemizin sonunda her aileye küçük birer villa hediye ettiğimizi görürler. Bu muvaffakıyeti bile görmemeleri örnek muhalefet midir? (Alkışlar) Arkadaşlar, hiçbir zaman müdafaa imkânları olmadığını bu kürsüden seksen defa söylediğim C. H. P. İktidarı zamanının orman faciasını müdafaa edebilirlerse buyursunlar. Üç milyon rey aldıklarını söyliyor, üç yüze indiğini görürler.

BAŞKAN — Şevket Bey, soru mevzuuna söplerinizi hasrediniz. Soru haricine çıkarsanız söz vermem, sözünüzü keserim. Aksi takdirde soru haricinde konuştuğumuz için başkasına söz vermem lâzımdır.

ŞEVKET MOCAN (Devamla) — Sözlerim soru haricinde değildir. Orman faciasının kanununu değiştirmedik. Birkaç muvakkat tedbirle ekmekten daha mübrem olan kilosu 25 kuruş olan mangal kömürünün bugün Çorlu'da kilosu 9 kuruştur, müjdelerim.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Soru haricine çıkmıyalım.

BAŞKAN — Sorunuzun mevzuu ne ise ona hasrediniz.

ŞEVKET MOCAN (Devamla) — Sözümün mevzuu ruhu bu.

İşte aziz arkadaşlar; eski iktidarın büyük da-

vetine daha ilk icabette görülüyor ki, bütün bunlar meşru intihabın meşru parlâmentosu olduğu iddia edilen bir Meclisin göü önünde bütün Hükümet mekanizmasının muvacehesinde cereyan etmiştir ve tashih edilmemiştir. Sorulacak değil, sorulmıyacak bir noktaları varsa onu bilsek de onu sorsak... Evet anlıyorum kendimizi tek parti tehlikesinden kurtarmak için eski iktidarın yaralarını neşterlemek, temizlemek vazifei tarihiyesi de bize düşüyor. Fakat mesuliyetleri şahıslara inhisar ettirme de mümkün değildir. Çünkü bütün bu facialar, meşru olduğunu iddia eden eski milletvekillerinin derin bir sükût ve sükûnetiyle devam edip gitmiştir. Bizden kendilerini umumî ithamdan kurtarmamızı istemelerinden evvel kendilerinin dudaklarında asılı büyük asma kilidi 14 Mayısta kırıp bugünkü hürriyet haklarını vermemizden istifade ederek evvelâ o devrin mesul makamlarını işgal etmiş mesuliyeti bizatihi taksim etmiş mesulleri işlerinden atsınlar sonra bizden şahıslara inhisar edecek temizliği açıklamamızı istesinler. Belki ozaman bugünkü musalla taşından kalkıp yaşıyan bir muhalefet olabilirler, mağazaların basit alışverişini mevzu etmekle kendi işlerinde birşeye karışmamış temiz gençlere yerlerini vermemekle daima kaybedeceklerdir. (Alkışlar).

BAŞKAN — Gündemin diğer maddesine geçiyoruz.

2. — Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın, 4785 sayılı Orman Kanununun uygulanma sonucu ile İsviçre'den alınan traktörler hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/18)

BAŞKAN — Tarım Bakanı burada olmadığından bu işi kendilerinin avdetine bırakıyoruz.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Birgün tâyin ediniz ki ben de bileyim. Ben izinliyim, bugün gidiyorum.

BAŞKAN — Bir haftaya kadar gelirler ve ozman cevplandırırlar.

Diğer maddeye geçiyoruz.

3. — Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın, Marshall yardımından asgari on traktörün Ağrı İline tahsisinin mümkün olup olmadığına dair Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/25)

BAŞKAN — Bu da Tarım Bakanı ile ilgilidir. Bunu da Tarım Bakanının avdetine tehir ediyoruz.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Efendim, birgün tâyin ediniz. Bu Pazartesi veya gelecek Pazartesi deyiniz ki, bizde bulunalım.

BAŞKAN — Tarım Bakanı bir hafta sonra avdet eder. Gelecek Cuma günü cevap verilir.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Bu Pazartesi değil, obür Pazartesiye bırakılmasını rica ederim.

BAŞKAN — Arkadaşımız bu Pazartesi değil, obür Pazartesiye cevap verilmesini istiyorlar. Münasip görülürse reyinize müracaat edeceğim. Gelecek Pzartesiye bırakılmasını kabul edenler.. (reye ne lüzum var, siz karar verin sesleri).

Obür Pazartesi günü cevap verilmesini kabul edenler... Temmuzun 10 ncu Pazartesi günü cevap verilmesi kabul edilmiştir.

4. — Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun, çiftçinin Ziraat Bankasına olan borçlarının iki veya üç yıl müddetle ve müsavi taksitlerle ödenmesi hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan olan sorusuna Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun sözlü cevabı (6/32)

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

1949 senesinin kuraklığı dolayısiyle çiftçinin Ziraat Bankasına olan borcu tecil olunmuş ve buna ilâveten yine aynı senede tohumluk ve hayvan yemi bedeli olarak da bir kısım daha ikrazatta bulunulmuş ve bu suretle Ziraat Bankasına olan borçları yükseldiği gibi yine kuraklık dolayısiyle tüccara da yüksek faizlerle borçlanan köylünün bu ağır borçları bir sene zarfında ödenmesine imkân yoktur.

Çiftçinin bu borçlarını bir sene zarfında ödemeye icbar edildiği takdirde ya tohumluğunu veya en lüzumlu çift ve damızlık hayvanlarını satmak suretiyle ödemek mecburiyetinde kalacağından bilâhara bunlara yeniden ikrazatta bulunulsa bile sattıkları tohumluk ve hayvanlarını tedarik edemiyecekleri tabiî bulunduğundan;

Çiftçinin Ziraat Bankasına olan borcunun iki veya üç senede müsavi taksitlerle ödenmesi hususunda Hükümetin bir teşebbüste bulunup bulunmıyacağının Hükümet tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Eskişehir Milletvekili
Abidin Potuoğlu

BAŞKAN — Söz Başbakan Yardımcısındır.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI SAMET AĞAOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; kıymetli Abidin Potuoğlu'nun sözlü sorusunu tamamen ihata edemediğimi söylemek mecburiyetindeyim. Bunun sebeplerini kısaca arzedeceğim ve mâruzatım da bundan ibaret olacaktır.

Mahsulün bu sene iyi olduğu muhakkak. Katî olarak bilinen bir cihet budur. İkincisi, henüz mahsulün çok büyük bir kısmı idrak edilmiş değildir. Binaenaleyh bu idrak edilecek mahsulün ne kadar kısmı köylünün ihtiyacını sağlıyacaktır? Bunun hakkında sarih bir fikrimiz yoktur, ve olamaz. Bunun yanında bütün fiyatlar, eşya fiyatları düşmeye doğru temayül ederken biz buğday fiyatlarını, bildiğiniz karar gereğince, yüksek tuttuk. Bir taraftan mahsulün bolluğu, diğer taraftan fiyatların yüksek tutulması zaten köylü vatandaşlarımız için iki ferahlık sebebi teşkil etmiş bulunmaktadır. Bütün bunlar göz önünde tutulduktan sonra umumi bir tecil yapmaya, vatandaşların borçlarını umumi surette iki ilâ üç sene müddetle taksite bağlamaya, geriye bırakmaya zaruret olduğu iddia edilemez.

Sonra arkadaşlar, bizi tereddüde sevketmesi icabeden bir nokta da; borçları tecil etmek demek; yeni ikraz imkânlarını azaltmak, kısaltmak, kaldırmak demektir. Fakat bu sözlerimle mahsulleri hasara uğramış, memlekette, kendi hususi şartları hakikaten müşkül duruma düşmüş olan vatandaşların zürraın borçlarının tecil edilmiyeceğini söylemek istemiyorum, Şimdiye kadar olduğu gibi bu gibi borçların tecillerine devam edilecektir. Benim mâruzatım bu kadardır.

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar; bu soruyu vermekten maksadım köylünün ve çiftçinin bugünkü umumi vaziyetinin icabettiği şeraittir. Şöyle ki; köylünün bu gün ne kadar ağır bir şerait altında olduğu ve ne derece geçim sıkıntısı içinde bulunduğunu hepimiz biliriz ve fert olarak, Demokrat parti olarak kabul ettik ve resmî beyanatlarımızla da bunu teyit ettik. Köylünün bugün geliri acınacak bir durumdadır. Biz bunu kabul ettikten sonra köylünün geçen seneki kuraklık dolayısiyle büyük zarara uğradığı da muhakkaktır. İşte bu sual takririni vermeye mecbur oldum. Geçen seneki kuraklık dolayısiyle köylü ve çiftçinin borçları tecil edildi. Bunun üzerine zamimeten tohumluk ve hayvan yemi yardımı gibi ufak tefek yardımlarda bulunuldu. Yani geçen sene borcu 100 lira ise 150 liraya, 200 lira ise 300 liraya iblâğ edildi. Çok fena bir vaziyette olan köylü acaba bu borçlarını defaten ödemek imkânına malik midir? Asla değildir. Bir defa şunu arzetmek isterim ki, köylü hiç bir zaman Ziraat Bankasına borcunu ödememiştir. Ziraat Bankasının çevirme kredisi diye bir kredisi vardır. Bu krediden tamamen başka bir şeydir. Bu, âdeta tüccar kredisi gibi bir şeydir. Eylûlde, ekimde ziraat bankası para verir, Ağustosta tahsil eder. Böyle bir kredi olamaz. Kredi ödeme imkânları ile ölçülmelidir. Köylü gelir ben araba alacağım, çift alacağım bana üç yüz lira ver der. çıkarır veririz. Fakat bir sene geçmeden isteriz. İşte bugün köylüye verdiğimiz kredi bu şekildedir.

Köylü borcunun günü geldiği vakit tüccara gider ağır faizle para alır bankaya yatırır. Yirmi gün sonra bankadan alıp tüccara verir. Fakat bu arada her hangi bir han veya hamamda yatarak bu paranın faizini yiyerek geri kalan ana parayı köye götürür veyahut çiftçi ya damızlığını ve ya tohumluğunu da satıp parasını getirip bankaya borcu için yatırıyor. Bundan sonra tekrar bankadan para alıyor. Fakat bu sefer sattığı malın aynı fiyatla alınmasına imkân yoktur. Veyahut tohumluk da tedarik edemiyor bu suretle birçok sıkıntılara mâruz kalır. Bundan hem kendisi hem de memleketimiz bittabi zarar görür.

İşte çevirme kredisi dediğimiz budur. Bugün böyle bir vaziyet karşısındayız, biz acaba köylüyü borcunu vermeye icbar edersek ne yapacak? eskisi gibi yine tüccara gidecek yirmi gün veya bir ay için ağır faizle para alacak veyahut tohumluğunu satacak ve bu parayı verecek.

Sayın Devlet Bakanı dediler ki: Bu sene mahsul boldur.

Arkadaşlar arzedeyim ki, mahsul hakikaten tahmin edilidiği gibi bu sene mahsul bol değildir. Çünkü arkadaşlar, şunu arzedeyim ki mahsül Hükümetin tahmin ettiği kadar bol değildir. Kıştan birçok yerlerde mahsul dona mâruz kalmıştır. Arkadaşlarım kendi seçim bölgelerini gez-

mişlerdir, bunları bilirler. Kınacık diye fazla yağmur dolayısiyle ekinlere musallat olan bir hastalık vardır. Bu da zarar vermiştir. Fevkalâde yıl içindeyiz diye kendimizi aldatmıyalım. Buna mahal yoktur. Kuraklık yoktur ama iyi bir sene de değildir. Devlet Bakanı fevkalâde bir yıl içindeyiz diye buyurdular, her şey ucuz bir yıl içindeyiz diye buyurdular, her şey ucuzluğa gidiyor dediler; buğday fiyatını yüksek tuttuk, bâzı maddelerde de ufak tefek ucuzluğa gidiliyor; ama dediler, bu ucuzluğun köylüye intikal etmesi aylara hattâ senelere muhtaçtır. Köylünün buğdayını 27 kuruşta tuttuk ama geçen sene köylüye tohumluğu 32 kuruşa verdiğimizi unutamayız, geçen sene tohum köylüye 32 kuruşa verilmiştir. Yani 32 kuruşa verdiğimiz tohumluğu 27 hattâ 25 kuruşa ödettireceğiz. Onun için tohumluk olarak 32 kuruşa aldığı buğday karşılığında borçlandırdığımız köylüye bunu defaten ödettirmeye imkân yoktur. Bendeniz Hükümetten rica ediyorum, köylüyü sıkmıyalım; burada ne Ziraat Bankasının ne Hükümetin bir zararı yoktur. Alacağız, vereceğiz. Fakat alıp verme arasında köylü çok büyük zarar görecektir. Bunun ancak tek bir mahzuru olabilir, arzedeyim: Ödeme ahlakı üzerinde fena tesirler yapabilir. Bunu kabul ederim. Ama böyle ufacık bir mahzur için, ödeme ahlakını bozmıyacağız diye birçok ocakları yıkmıyalım, bunu Hükümetten rica ediyorum.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI SAMET AĞAOĞLU (Manisa) — Efendim yüksek huzurunuzda tekrar ifade etmeme müsaade buyurunuz, şimdi kıymetli arkadaşımız da birtakım tahminler yaptılar ben de mâruzatımda mahsulün iyi olduğunu ifade ettim. Ama mahsul henüz idrak edilmemiştir, ne kadarının köylünün ihtiyacını karşılıyacağını bilmiyoruz, bir defa mahsul idrak edilsin görelim dedim, Mâruzatım bundan ibarettir.

(Kâfi, kâfi sesleri).

5. — Giresun Milletvekili Mazhar Şener'in, fındık rekoltesinin düşüklüğü hasebiyle Giresun köylüsünün iktisadi durumunu gelecek mahsul yılına kadar ferahlatacak ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan sözlü sorusu (6/34)

BAŞKAN — Gündemin 5 nci maddesine geçiyoruz.

Mazhar Şener arkadaşımız buradalar mı? (Burada sesleri).

EKONOMİ VE TİCARET BAKANI ZÜHTÜ HİLMİ VELİBEŞE (İzmir) — Arkadaşlar; mesele Hükümetçe tetkik ediliyor. Daha evvelce de arzetmiştim, bu hususlarda esaslı izahat verebilmek için, cevabımın gelecek hafta Cuma gününe talikini rica ediyorum.

BAŞKAN — Şu halde bu madde ve bu soru gelecek hafta Cuma gününe talik edilmiştir.

6. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Ankara'da Demirtepe civarında metruk Yahudi Maşatlığı arazisinin bugün kimlerin elinde bulunduğu hakkındaki sorusuna Adalet Bakanı Halil Özyörük'ün sözlü cevabı (6/35)

BAŞKAN — Gündemin 6 ncı maddesine geçiyoruz.

Meclis Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Meclis huzurunda sözlü olarak Adalet Bakanlığınca cevplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Seyhan Milletvekili
Sinan Tekelioğlu

Soru :

Ankara Demirtepe civarında olduğu malûm olan metrûk Yahudi maşatlığının üzerinde bulunduğu arazinin bugün kimlerin elinde bulunduğunun ve bu ellere ne suretle intikal ettiğinin açıklanmasını rica ederim.

ADALET BAKANI HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Sayın arkadaşım Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun tevcih buyurduğu soru şudur :

Ankara Demirtepe civarında olduğu bilinen metruk Yahudi maşatlığının üzerinde bulunduğu arazinin bugün kimlerin elinde bulunduğunun ve bu ellere ne suretle intikal ettiğinin açıklanmasıdır.

Yaptığım tetkikat neticesi şudur :

1. — Tapu kayıtları üzerinde yaptırılan araştırmalarda Demirtepe ve civarında Yahudi maşatlığı namında tapuda bir kayıt olmadığı gibi Ankara'nın başka mahalle ve mevkilerinde de metruk Yahudi maşatlığı namı il etapu kaydı bulunmadığı anlaşılmıştır.

2. — Haricen yaptırılan soruşturmalar sonunda Musevi mezarlığının şimdiki Radyo evinin bulunduğu yer ile bunun önündeki yolun bir

kısmını ihtiva ettiği öğrenilmiştir. Bu malûmata göre 1337 senesinde Hükümetçe bu mezarlığın kaldırıldığı ve Müsevilere Demirtepe civarında boş bir araziden mezarlık yeri gösterildiği ve bu yer iki sene kadar mezarlık olarak kullanıldıktan sonra mezarlığın Saimekadın mevkiinde Belediyece gösterilmiş olan yere nakledildiği anlaşılmaktadır.

Radyo evi İsmetpaşa Kız Enstitüsü, Kız Lisesi ve Türk Hava Kurumunun bulunduğu yerlerin tamamı mezarlık arsası olarak Vakıflar İdaresince 1926 yılında satılmış ve halen Maliye Hazinesi ve Türk Hava Kurumu adlarına tapuda müseccel bulunmuştur.

3. — 1337 yılında Demirtepeye nakledilen ve muvakkat bir surette mezarlık olarak kullanılmış bulunan yerin, senetsiz tasarruf yoliyle Hacı Yusuf Ziya namına Eylûl 1339 tarihinde tapuya tescil edilmiş olan 200 dönüm arazinin içine tesadüf etmesi muhtemel görülmüş ve bu yer muhtelif tarihlerde parçalara ayrılarak muhtelif kimselere bedeli mukabilinde satılmış ve tapuca namlarına tescil olunarak tedavül edegelmiştir.

Bu yerin tesadüf ettiği 1187 numaralı adada 18 ve 1188 numaralı adada 22 parsel mevcuttur. Bu parsellere bugün isimleri belli şahıslar tapu ile tasarruf etmektedirler. Arzu ederseniz isimlerini okuyayım:

Ada No.	Parsel	Yüz ölçümü Metrekare	Malikinin adı
1187	1	1006	Mehmet Sait
»	2	808	Mehmet Nurettin Sanver
»	3	564	Hafize Müeddet Ergener
»	4	593,5	Münevver Savcı Şefik kızı
»	5	605	Fatma Şükriye Çoner
»	6	615	Saim Orakvoin : Raşit kızı
»	7	511,5	Ahmet Cemalettin Tuygar
»	8	483,5	Nebiye Kureş, Kadir Kureş
»	9	416	Cemile Tamyazıcıoğlu
»	10	392	» «
»	11	336	Fatma Saime Tokyer, Mehmet Nail
»	12	330	« »
»	13	457	Masiha Erener
»	14	461	Mehmet Hilmi Usman
1187	15	456	Avniye Pamir
»	16	451	Niyazi Kansuk
»	19	503	Rukiye Topalan
»	20	503	Şevki Pasinler
1188	1	1337,50	Seniye Demirsoy, Alev Sevin
»	2	578	Faik Arman
»	3	585	Ayşe Sare Erik
»	4	596,50	Emine Nusret Aran
»	5	491	Mustafa Aksu
»	6	415	Hatice Aray: Salih kızı
»	7	935,50	Emine Eşit, Hayrettin, Ayşe, İsmet, Sevim, Eymen
»	8	651	İsmail 1/2, Fatma 1/2 (İfrazen aynı ada 21 ve 22 parseller olmuştur.)
»	9	291,50	Yusuf Nazım
»	10	308	Mürvet: Şevki kızı

Ada No.	Parsel	Yüz ölçümü Metrekare	Malikinin adı
1188	11	554	Ahmet Reşat 1/2 his, Mehmet Celâlettin 1/2 his.
»	12	926	Hüseyin Avni Berke 1/3 his. Mehmet Muhlis 2/3 his.
»	13	926	Seciye Uraz
»	14	910	Nadir Kalaçlar, Cemil, Ahmet, Kalaçlar
»	15	747,50	İsmail Özar
»	16	360	Hüseyin Arif Güngören
»	17	624	Hâdi Hüsmen Ali Rızaoğlu
»	19	458	Seciye Uraz
»	20	468	» »
»	21	607	İsmail Fazıl 1/2 his. Fatma Müzeher 1/2 his.
»	22	44	» » » »
»	23	643,50	Yusuf Bazım Oğuztürk 643/1287 his. Mürüvvet Okan 644/1287 hissesi.

Kayıtlar bundan ibarettir, haritası da buradadır, arzu edilirse gösterebilirim;

BAŞKAN — Snian Tekelioğlu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar, Vekil Beyefendinin vermiş oldukları izahat beni değil, Ankara halkını tatmin etmiş değildir. Çünkü Sayın Bakan gûya Demirtepe'de bir maşatlığın mevcut olmadığını ileri sürecek kadar yapmış olduğu tetkikatı ortaya attılar. Mesele öyle değildir. Demirtepe'de 200 dönümlük Yahudi Maşatlığı, halen bir zatın arazisi içindedir. Şimdi ona dair vesikayı okuyacağım. Vekil Beyefendi lûtfen tetkik buyururlarsa kadastrosu mevcut olan bu sahayı meydana çıkarırlar. Ayşe Hanımın şu kadar, filancanın bu kadar arazisi vardır, bu araziyi kim kime satmıştır, o da yoktur. Alâkalı dairenin bir memurunun vermiş olduğu doneyi okuyacağım, isim de zikretmek şartiyle. Demirtepe'de bir maşatlık vardır bu yer, bir zamanlar Maliye Bakanlığı yapmış olan Büyük Millet Meclisinin eski başkanı Renda'nın arazisine ithal edilmiş ve oradaki taşlar da apartmana temel olmuştur. Müsaade ederseniz okuyacağım, bir memurdan aldığım mektubu okuyacağım. Sayın Bakan bu memurları arayıp bulacak ve hakikati ortaya çıkaracaktır elbette. Okuyorum:

Çok muhterem Efendi Beyim.

20 . VI . 1950 günlü Hürriyet Gazetesinde «Ankara'daki Yahudi mezarlığının kimin eline geçtiği» hakkında tarafı âlilerinden Meclis Başkanlığına bir takrir verildiğini okudum. Affınıza mağruren bu iş hakkında biraz tafsilât vermek isterim. Bu işin mahiyetini iyice bilen bendenizle Ankara Belediyesinde Fen Memuru Muhittin Bey isminde bir arkadaştır.

Hatırımda kaldığına göre 1939 senesinde bir gün merhum vali Nevzat Bey böyle bir yahudi mezarlığının ortadan kalktığını haber almış işin acele tahkikını ve sonunun kendilerine derhal bildirilmesini belediye reisi muavini beye emir vermiş. Muavin bey kadastrodan bir memur istemişti. İşin ehemmiyetine binaen bendeniz memur edildim. Belediyeye gittim Muhittin Beyle temastan sonra Muhittin Bey işten haberi olmadığını yapacağımız işin ne olduğunu muavin beyden öğreneceğimizi söyledi. Derhal muavin beye beraberce çıktık. Bize Yenişehir'de metrûk bir yahudi maşatlığı olacağını bu yerin kimin eline geçtiğini bugün derhal tahkik ve tetkik ederek sonunu vali beye bildirmek üzere vilâyetten bir otomobilin emrimize âmade olduğu bildirildi. Hemen otomobile atladık. Ankaranın eski yaşlı adamlarından iki adam aldık Yenişehir'e gittik. Ehlivukuf olan bu zatlar bizi doğruca Bomonti fabrikasının ön kısmına götürdü. Orada otomobilden indik. Bomonti bahçesi arkamızda kalmak üzere biraz ilerledik. Küçük bir sırtla sırta yakın kısımda mezarlığın yerini gösterdiler. Fakat mezarlığa ait hiçbir

eser kalmamış. Taşları yok. Bu ciheti sorduk. Yapılan apartmanların temelinde kullanıldığını söylediler. Yeri gördükten sonra geri döndük. Ehlivukufları evlerine bıraktıktan sonra doğruca tapu idaresine gittik. İcabeden dosyaları çıkarttım. «Sayın Meclis Başkanı Abdülhalik Renda» nın yerlerinin içinde olduğu anlaşıldı. Ve yerin Abdülhalık Renla'nın yerlerine ait haritanın içinde yahudi maşatlığı ayrıca gösterilmiş olduğundan haritasını da fen memuru Muhittin Beye kopya olarak çıkarttırdım. Birlikte reis muavini beye giderek kendilerine keyfiyeti bildirdim ve haritasını da verdim. Maşatlığın Abdülhalık Beyin yerlerinin içinde olduğunu söyleliğim zaman işin rengi ve mahiyeti değişti. Bu yaptığımız iş hakkında kimseye hiçbir şey söylememekliğimiz sıkı sıkıya tenbih edildi. Bir daha da bir şey çıkmadı. Birkaç ay sonra da Ankara'dan ayrıldım. Bu işi tekaüden bulunduğum Bergama'da avukat Halûk Öğren Beye bir münasebetle anlatmıştım. Çok sevdiğim parti arkadaşım burada Demokrat Parti il idare heyeti âzasından dostumuz Mustafa Nazlı Beye söylemiş. Geçenlerde kendisiyle görüştüğüm zaman benden Halûk Beyi görüp görmediğimi de sordu. Ben de iki gün evvel Ankara'dan gelmiş pastahanede rasladım, Yozgad Mebusu olmuş tebrik ettim başarı dilerim, dedim. Sözü mezarlık meselesine intikal ettirip ben de bu mesele memleket meselesidir, çektiklerimizi unutmadık sade bu değil neler var, dedim.

Bunları not halinde kendisine vermekliğimi rica etti. Hayhay diyerek ayrıldım. Bildiklerimi derli toplu bir şekilde hazırlamak istiyordum işte bu sırada Hürriyet'te bu yazıyı görünce belki daha ziyade bu arizayı zatiâlilerine sunuyorum. Tanrı doğruların yardımcısıdır. Yegâne dileğim bu uğurda mücadelenizde muvaffak olmanız temennisidir. Her ne kadar şahsan tanımıyorsam da her zaman millet ve memleket uğrundaki mücadelenizi gazetelerden mânevi haz duyarak takip ediyorum.

İşte arkadaşlar bu zat ismi cismi belli bir zattır. (Sağdan adını da söyle, soldan söyleme sesleri) Peki arkadaşlar söylemiyeyim.

Şimdi arkadaşlar; bu benim köhne dosyamda daha neler var. Hepsini birer birer getireceğim. Takatimin yettiği kadar memlekete kötülük etmiş olan insanları aziz milletimin hakikî vekilleri olan sizlere arzedeceğim. (Bravo sesleri, alkışlar).

Şimdi yakında 50 milyon liralık bir vergi kaçakçılığından bahsedeceğim. Evvelce Hükümete haber verildiği halde unutulmuş olan bir vergi kaçakçılığını buraya getireceğim.

Sayın Adnan Benderes'in meselenin Bayındırlık Bakanlığı tarafından tetkik edilerek hakikatı ortaya çıkaracaklarını biliyorum, milletin de bunu böyle bilmesini istiyorum. Adnan Menderes hiçbir işi uyutmıyacaktır. Zaten istese bile uyutamıyacaktır, çünkü biz uyutmıyacağız. Bu gibi şeyleri uyutacağını bilsek, tabiîdir ki, kendilerine itimat reyi verir mi idik. Adnan Menderes, devri sabık yaratmıyacağız demekle; eski hesapları sormıyacağız demek istemedi. Bizi buraya gönderenlere, Demokrat Partiyi iktidara geçiren Türk Milletine söz vermemiş mi idik. Söz vermemiş olsak acaba bu millet bize rey verir mi idi? (Hayır sesleri). Binaenaleyh, işte bu sebepledir ki, sizleri buraya gönderen halk bu işlerin süratle intacını istemekte ve sabırsızlanmaktadır. Bu sefer yine dolaştık, geldik, yine bunları işittik. Bu arada birçok söylentiler kulaklarımıza kadar gelmektedir, bunlar iktidarı sarsmak için yapılan birçok işlerdir. Bize eski iktidar ne bıraktı, tamtakır kuru bakır. Demokrat Parti daha iktidara geçeli bir ay oldu, bir ay içinde ne olabilir? Ondan bu kadar kısa bir zaman içinde yaptıklarından daha fazla şey istemek insafsızlık olur arkadaşlar.

Arkadaşlarım; biz o partinin içinde bulunanların tam 30 sene bu memlekete yaptıklarını biliyoruz. Bu bildiklerimizi bizden bu suretle hesap istiyenlere bildireceğiz. Mâruzatım bu kadardır. (Bravo sesleri, alkışlar).

ADALET BAKANI HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Sayın arkadaşlar; Sinan Tekelioğlu arkadaşımızın burada Yahudi mezarlığı münasebetiyle sormuş olduğu sualin münasebet ve taallûku itibariyle Demirtepe civarındaki parsel ve adaları tetkik ettirdim. Anlaşılıyor ki, soru Abdülhalik Renda'ya taallûk eden ada ve parsel yerlerine mütaalliktir. Onun için bunun hakkındaki mâlûmatı arzedeyim. Bunların paftası, elimdedir, arzu buyurursanız okuyayım, arzu buyurursanız kendilerine bildireyim. (Okunsun sesleri).

Ada No.	Parsel No.	İlk malikler ve iktisap durumu
1158 1156 1185	2 - 7 5 12 - 15	Bu parsellerin aslı 130 dönüm olarak Urgancıyan Andon'un tapulu mülki iken bunun ölümü ile veresesine intikal etmiş. Bu vereseden Ankara'da mevcut olanlardan bir kısmı bu arazideki 20 hissede 14 hisselerini 1000 lira bedelle Abdülhalik Beye Ağustos 1341 tarihinde satmışlardır. Mütagayyip olanların hisseleri ise, 20 hissede 3 hisse olup bu da Hazine adına aynı tarihin 42 numarasında tescil olunmuştur. Bakiye kalan 20 de 3 hisse ise, Urgancıyan veresesinden Piyer namına 43 numarada tescil olunmuştur.

Yukarda yazılı kayıtlarla tasarruflarında olan işbu 130 dönüm tarla istimlâk sahası içinde bulunduğu için bunun 42 dönüm mahalli Şehremanetince istimlâk edilmiş ve Şubat 1927 tarih ve 54 sıra numarada Şehremaneti namına tescil olunmuştur.

Bakıye kalan 88 dönüm tarla Abdülhalik, Rauf, Talât ve Tevfik Beyler namlarına aynı tarih 55 numarada tescil olunmuştur.

Sonradan izalei şüyuu sebebiyle mahkemeye müracaat edilmiş ve mahkemece bu yerin ifraz ve taksimine karar verilerek heyeti umumiyesinin yapılan ölçüsü sonunda 64 498 metre murabba'ı fazlasiyle işbu 88 dönüm mahal 154 931 metre murabba'ı çıkmıştır. Bu miktardan 3155 metre kare mahalli mektep, 500 metre kare mahalli karakol, 53 538 metre kare mahalli de şehremanetince meydanlık ve yollara terkedilmiştir. Bu miktar yukardaki miktardan düşüldükten sonra geriye kalan 97 758 metre kareden bilfarz:

6 parçada	ceman	48 384 M²		Abdülhalik Bey,
5	»	»	16 524	» Talât Bey,
3	»	»	16 570	» Rifat Bey veresesi
3	»	»	9 390	» Dr. Tevfik Bey,
3	»	»	6 890	» Piyer'e.
			97 758	

Yukardaki ifraz gerekli mahkemenin bildirişi üzerine Eylûl 1929 tarih ve 36 - 21 numaralarda Abdülhalik Bey adına tescil olunmuştur.

Abdülhalik'ten satış suretiyle geçen kişiler aşağıda yazılmıştır.

Demirtepe ve civarı kadastro tesbiti ve tescili

Ada No.	Parsel No.	Yüz ölçümü	Mäliki	Satış bedeli	Satın alanlar
1158	2	750	Abdülhalik Bey		Bu üç parsel birleştirilerek bir parsel haline getirildikten sonra yine dört parçaya ayırıp,
»	3	750	» »		
»	4	750	» »		
				3 500	Bir parçasını Kadriye ve Rasim Yurtman'a,
				2 500	İkinci parselini de Sadık Ardar'a,
				2 500	Dördüncü parselini de Mustafa Kâzım'a satılıyor.
»	5	750	Abdülhalik Bey		Bu iki parsel tevhiden bir parsel haline geldikten sonra tekrar iki kısma ayrılarak,
»	6	970	» »		
				12 000	Birisi Sıdıka Semger'e;
				5 880	Diğeri de Mehmet Zühtü'ye satılıyor.

Ada No.	Parsel No.	Yüz ölçümü	Maliki	Satış bedeli	Satın alanlar
1158	7	1 652	Abdülhalik Bey	15 000	Bu parsel iki kısma ayrılıp her iki parsel de Hüseyin Bulbudak'a satılıyor.
»	8	1 109	Abdülhalik Bey	4 000	Bu parsel kızı Nezihe Fazilet'e satılıyor.
»	9	1 390	Abdülhalik Renda		Bu iki parsel tevhiden bir parsel olup
»	10	1 125	» »		bu da beş parçaya ayrılarak;
				6 000	Birisi İsmet İnönü'ye;
				4 500	İkincisi Enver ve İsmail'e;
				2 000	Üçüncüsü Hasan Tahsin'e;
				2 150	Dördüncüsü Hayriye Uysal'a;
				5 000	Beşincisi Behice Eren'e;
					satılıyor.
				67 030	
»	11	985	Abdülhalik Renda	67 030	Bu iki parsel tevhiden bir parsel
»	12	978	» »		olup tekrar ifrazen üç parçaya ayrılmıştır.
				2 500	Birincisi Mehmet Ferit Renda'ya;
				3 588	İkincisi Fatma ve Hayriye;
				5 000	Üçüncüsü Mustafa Fahrettin'e;
					satılıyor.
»	13	980	Abdülhalik Renda		Bu iki parsel tevhiden bir parsel
»	14	930	» »		olup o da tekrar üç kısma ayrılarak
				3 816	Birincisi Ayşe Kumcu;
				900	İkincisi Ali Rıza Kamberoğlu;
				6 000	Üçüncüsü Murat İzzet'e;
					satılıyor.
»	15	912	Abdülhalik Renda		Bu iki parsel tevhiden bir parsel
»	16	1 012	» »		olup bilâhara üç kısma ayrılarak;
				5 500	Birincisi Mehmet Emin Bilgin'e;
				2 400	İkincisi Fatma, Sait, Saliha, Mahmut'a;
				3 250	Üçüncüsü Mustafa ve Yusuf İzzettin'e;
					satılıyor.
»	17	798	Abdülhalik Renda		Bu parsel iki parçaya ayrılarak,
				2 637	Birincisi Münire Doğruer'e;
				6 400	Diğeri Memduh ve İbrahim'e;
					satılıyor.

Ada No.	Parsel No.	Yüz ölçümü	Mâliki	Satış bedeli	Satın alanlar
1156	5	575	Abdülhalik Renda	2 875	Saadet Sirmen ve Mehmet Şevki Sirmen'e satılıyor.
1185	12	855	Abdülhalik Renda	3 300	İbrahim Halit Ulaş ve Emine ve Abdurrahman'a satılıyor.
				123 296	
»	13	840	Abdülhalik Renda kızı Nerime Vefa	2 000	Nezihe, Behiye Orkut'a satılıyor.
»	14	815	Abdülhalik Renda kızı Nerime Vefa	3 500	Fevzi, İbrahim, Mehmet Varnalıer'e satılıyor.
»	15	1 045	Nerime Vefa'nın olup halen uhdesindedir.		
				125 296	

Abdülhalik Beye ait olan işbu parseller yukarda gösterildiği gibi satış suretiyle tedavül etmiştir.

Diğer Talât; Rauf, Tevfik ve Piyer'e tefrik edilmiş olan parçalar da bunların peyderpey müracaatları üzerine tescil ve tedavülleri yapılmıştır.

Not : Bu yerlerin Yahudi Maşatlığı ile bir ilgisi yoktur.

Burada calibi dikkat olan nokta şudur: Bu yerin heyeti umumiyesi Abdülhalik Renda'ya bin liraya satıldığı halde bilâhara ifraz edilmek suretiyle, tapu kaydına müsteniden burası 125 296 liraya satılmıştır. Bunlar nihayet hususi satışlardır, bir kimsenin mülkü, satınaldıktan bir müddet sonra kıymetlenebilir ve daha fazla fiyata satılabilir. Bendeniz, tapudaki kaydı arzediyorum.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar, Görüyorsunuz ki, Sayın Başbakanın söylediği gibi söyliyeceğim, devri sabıkta Türkiye'de sahibi nüfuz olan 3 - 5 insan Ankara'nın bütün değerli, kıymetli arsalarını ucuz fiyatla alarak.....

AZİZ URAS (Mardin) — Yahudi Mezarlığı da mı?...

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — sana ne oluyor da sözümü kesiyorsun? senden bahsetmiyorum, efendilerinden bahsediyorum. (Soldan alkışlar...)

AZİZ URAS (Mardin) — Ben hayatımda efendi tanımadım, bunu sen yapıyorsun, şimdiki hareketin de efendine karşı bir gösteriştir.

BAŞKAN — Rica ederim susunuz, söz kesmek Tüzük hükümlerine aykırıdır.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Ben şahıstan bahsetmiyorum. Ben bu memleketin, bu milletin menfaatlerini zirüzeber eden insanların bin liraya aldıkları arsaları 200 000 liraya sattıklarını, hattâ Yunan Elçiliğine verilen ufacık arsanın 6, 000 liraya alındıktan bir hafta sonra 260 000 - liraya nasıl satıldığını tesbit etmişimdir.

Ben şu veya bu kimse ile uğraşmıyorum, kötülükleri meydana koyuyorum. Halk Partisi varken de böyle idim, şimdi de aynı şekilde çalışıyorum. Ben kimseden bir şey beklemiyorum ve hiç kimseden ürkmiyorum. Türk Milletinin hakiki bir kölesi olarak, bir kölenin efendisine yapmaya mecbur olduğu vazifeleri yapıyorum.

Arkadaşlar; bu işin hakikatı çok fecidir, çok acıdır. Bu memleketin bütün emvali metrukesi nüfuzlu insanlar tarafından ucuz fiyatlarla temellük edildikten sonra, bunlar Devlete yüksek fiyatlarla satılmıştır.

Elimizde bir İstimlâk Kanunu var. Bu sarihtir.

Sayın Başbakan, hiç duracak zaman yok. Bunlar derhal derlenip, toplanıp, hakkında kanuni muamele yapılmamak ve 1609 numaralı Kanuna tevfikan yakalarına yapışarak milletin haklarını onlardan almak imkânı çok şükür nasip oldu. Cenabı Hakka hamdüsenalar olsun ki, bunları da sizlerin yapacağına emin olduğum için müsterih olarak kürsüyü terkediyorum. (Bravo sesleri, alkışlar).

7. — Sinob Milletvekili Ali Şükrü Şavlı'nın, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinin işgal ettiği kastaneler hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından sözlü sorusu (6/36)

BAŞKAN — Gündemin 7 nci maddesine geçiyoruz.

Bakan nerede? (Hasta sesleri).

Bakan burada olmadıkları için Pazartesi gündemine bırakıyoruz. (Pazartesi günü de gelemiyecek, rahatsız sesleri). 7 Temmuz 1950 gündemine koyarız.

8. — Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren'in, köylünün Ziraat Bankasından aldığı borçların taksitlendirilmesi hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/37)

BAŞKAN — Gündemin 8 nci maddesine geçiyoruz.

Tarım Bakanı burada olmadıkları için 10 Temmuz Pazartesi gündemine bırakıyoruz.

9. — Bilecik Milletvekili Talât Oran'ın, ipekçilik sanayiimizi yaşatmak için Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair Başbakanlıktan sözlü sorusu (6/38)

BAŞKAN — Gündemin 9 ncu maddesi Talât Oran, burada mı?

İSMAİL AŞKIN (Bilecik) — Talât Oran yoktur.

BAŞKAN — O halde önümüzdeki Pazartesi gününe bırakılmıştır.

10. — İzmir Milletvekili Abidin Tekön'ün, İhtiyarlık Sigortası hakkındaki Kanunun değiştirilmesi için ne düşünüldüğünün açıklanması hakkında Çalışma Bakanlığından sözlü sorusu (6/39)

BAŞKAN — Soru sahibi yoktur, önümüzdeki Pazartesi gününe talik ediyoruz.

11. — Seyhan Milletvekili Sedat Barı'nın, Çukurova Harası ile Reyhanlı ve Dörtyol Devlet çiftlikleri hakkında Tarım Bakanlığından sözlü sorusu (6/40)

BAŞKAN — Sözlü soru sahibi yoktur. Bunu da Temmuzun 10 ncu gününe bırakıyooruz.

12. — Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun, Belediye Gelirleri Kanununun 19 ncu maddesinin (B) fıkrasındaki Liman İşgal Resmi hakkında İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarından sözlü sorusu (6/41)

BAŞKAN — İçişleri Bakanı burada, soru sahibi Atıf Topaloğlu burada mı? (Yok sesleri). Şu halde bu da önümüzdeki Pazartesi gününe kalmıştır.

7. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın, seçim tutanağı hakkında Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tezkeresi ve Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (3/62) [1]

BAŞKAN — Şimdi Ahmet Gürkan'ın seçim tutanağına geçiyoruz.

Tutanakları İnceleme Komisyonu raporunu okutuyorum.

(Rapor okundu).

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Efendim, ben bir noktayı soracağım. Bu mazbatanın altındaki 24 imzanın 10 u için imzada bulunamamıştır. Kaydı vardır. Acaba bulunmamaları sebebi mazbata muhteviyatına iştirak etmemeleri mânasına mıdır, yoksa imzada bulunamamak bir tabiî seyir icabı mıdır? Bunu rica edeceğim.

BAŞKAN — Efendim, mazbatada, oy birliği ile kabul edildiğine dair kayıt vardır. Açık olarak oy birliği zikrediliyor. Şu halde bu arkadaşlar imzada bulunamamışlardır.

[1] *17 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

Başka söz istiyen yoktur. O halde mazbatayı reyi âlinize arzediyorum.

AZİZ URAS (Mardin) — Ekseriyet yok.

(Ekseriyet yok sesleri) (Ekseriyet var sesleri).

BAŞKAN — Arkadaşlarla istişare ettim, ekseriyetin mevcut olduğunu söylüyorlar. Şu halde ekseriyetimiz vardır.

Bu raporu reyi âlinize arzediyorum.

Kabul edenler lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmyenler... Rapor kabul edilmiştir.

Şu halde Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın seçim tutanağını tasdik etmek hükmünde bulunan arkadaşlar lûtfen işaret buyursunlar.. Aksini reye koyuyorum. Tasdik etmiyenler.. Tasdik edilmiştir.

2. — Afyon Karahisar Milletvekili Bekir oynaganlı'nın seçim tutanağı hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/8) [1]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen var mı?..

SIRRI ATALAY (Kars) — Arkadaşlar, Afyon Milletvekili Bekir Oynaganlı hakkında yapılan itirazda, kendisinin o yer ağır ceza mahkemesince bâzı suçlardan dolayı dosyalarının bulunduğundan bahisle hükmün kesinleştiği iddia edilmektedir. Halbuki komisyon raporunda ise o yerin il seçim başkanlığınca, kesinleşmiş suçu olmadığı bildirilmektedir deniliyor. Eğer bu hüküm o yerin ağır ceza mahkemesince kesinleşmiş ise, mahallin Cumhuriyet savcılığından veyahut da adlî sicil nizamnamesine göre Bakanlıkta kurulmuş olan, adlî sicil bürosundan sorulması iktiza eder, o yerin il seçim kurulu başkanlığından değil. Bu cihetin tavzihini Yüksek Başkanlıktan rica ediyorum. Acaba mahallerinden sorulmuş mudur, sorulmamış mıdır?

SÖZCÜ HÜSEYİN FIRAT (İçel) — Arkadaşlar, yapılan şikâyetler esasen vazıh ve sarih değillir. Bir sürü iftiralardan ibarettir. Zaten huzurunuzda da okunduğu veçhile, falan suçtan dolayı, falan mahkeme tarafından, falan suçtan dolayı falan savcılık tarafından hakkında tahkikat yapıldığı hakkında açık ve sarih bir ifade mevcut değildir. Yapılan şikâyette, Milletvekili olmasına mâni hali icabettirir bir durum mevcut olmadığı için Yüksek Seçim Kurulunun yapmış olduğu tahkikat ile komisyonumuz iktifa ederek bu kararı Yüksek Huzurunuza getirmiştir. Tasvibi sizlere aittir.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur, Raporu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Afyon Milletvekilliğine seçilen Bekir Oynaganlı'nın, seçim tutanağını tasdik edenler lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Tasdik edilmiştir.

Gündemde görüşülecek başka bir şey kalmamıştır. Onun için önümüzdeki, Temmuzun üçüncü gününe raslıyan, Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 16, 40

DÜZELTİŞLER

Bu Birleşim Tutanak Dergisinin sonuna bağlı 17 sayılı basmayazının 2 nci sayfasının, 2 nci sütununun 9 ncu satırındaki «Hüküm giymiş» kelimeleri «Hüküm giymemiş» olarak düzeltilecektir.

Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın, 14 ncü Birleşim Tutanak Dergisinin 286 : 289 ncu sayfalarındaki sözleri yanlış çıktığından doğru şekli aşağıya konmuştur:

BAŞKAN — Celâl Yardımcı.

CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Arkadaşlar, her birisi bir takrir mevzuu olan sorularımı 15 dakikalık zaman içinde toplıyarak ikmale çalışacağım.

Arkadaşlar, bildiğiniz veçhile takririmden birisi, Türk yargıçlarının teminatına mâtuftur. Dinlediğiniz bu takririmde de 4557 sayılı Kanunun üzerinde, Seçim Kanunu kabulünü mütaakip çıkarılan bir kanun olduğu için, durdum. Nihayet hâkimin dama taşı gibi oradan oraya değiştirilemiyeceğini ve Adalet Bakanının bu hu-

[1] *18 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

sustaki salâhiyetinin hududunu müdrik bir vatandaş sıfatiyle bunu huzurunuza getirdim. Kendilerini dinlemiş bulunuyorum. Adalet Bakanı huzurunuzda teminat verdiler. Adaleti teminat altına alacaklarını söylediler. Ben bunun için artık cevap vermiyeceğim, üzerinde duruyorum, emin olsunlar peşlerini bırakmıyacağım.

Sualimin ikinci hedefi; tek hâkimli kazalarımızın, vilâyetlerimizin veyahut da adlî teşkilâta dair olarak memleketin çektiklerine dairdi. Buna da cevap verdiler, temin ettiler, yapacağız dediler. Onun da peşini bırakmıyacağım kendilerine burada huzurunuzda tekrar arzediyorum.

Arkadaşlar; ne teşekkür, ne de şekvada bulunmak için söz almıştım. Müsaade ederseniz şimdi size bir muhaceretin kısa bir hikâyesini sunayım:

Bu hicret Orta - Çağda değil, yirminci asırda vâkıdır. Asya topraklarında, Afrika sahralarında değil, İstanbul isimli güzel şehirde cereyan eder.

Muhacirin adı adalettir. Bir yangın yüzünden başlıyan hicret el'an devam eder. 17 seneden beri sonu gelmiyen bu haneherduş olmanın bütün muvaffakıyeti, şerefi ve yüzakı izahtan vârestedir ki, Halk Partisi hükümetlerinin Adalet Bakanlarına aittir.

Bakın nasıl:

Adaletin, Türk isimli, saîl ecdadının kendisine tahsis ettiği Sultanahmet'teki mütevazı geniş binası tulumba zamanında senelerce muammer olmuş iken itfaiyeciler devrinde ve bittabi alınan bütün tedbirler sayesinde bir gece tutuştu ve adalet ailesinin gözleri önünde kül oldu. Bu harikzede ailenin Bakanı, affedersiniz, Bakanı lûtf ile efradını iskân buyurdular. Ama ne iskân!..

İcra daireleri Tophane'deki Dikimevine. Asliye hukuk mahkemelerini Sultanahmet'teki taş binaya, ticaret mahkemelerini Postahanenin ambar odalarına, sulh hukukların bir kısmını tapu dairesinin zemin katına, bir kısmını Beyoğlu'ndaki Köçeoğlu Agop berhanesine, bir kısmını da Vezneciler'deki ahşap bir harap haneye yerleştirdiler.

Ondan sonra bu daireler, Divanyolu Caddesi, Beyoğlu'nda Topçekenler sokağı, Vilâyet karşısı, Büyük Postahane, Galata Kemeraltı ve yolcu salonu gibi binaların arasında mekik dokudu, taşındı, durdu. Halkın çektiklerini anlatamam. O, dile kolay. Fakat hâkimlerin ve memurların evlerinden çıkarken bir gün evvel vazife gördükleri bina ile, bir gün sonra çalışacakları binayı şaşırıp berikine gidecekleri yerde ötekine doğru yol aldıkları hergün görülen ahvalden oldu.

Otorite isimli uğursuz ittifakın karşısında bir şey yapılamamakla beraber, tükenen sabırların aksülâmellerini, Halk Partisi hükümetleri kısmen oyalıyarak, bazan aldatarak ve ekseriya kafa tutarak susturdular. İleri sürdükleri bahane ve mazeretlerin başında parasızlık meselesi geliyordu. Ona çare bulduk. İcra dairelerinde sahipsiz kalan ve miktarı birkaç milyon liraya baliğ olan parayı gösterdik. «Hayhay Allah razi olsun» dediler ve bunu adliye binasının inşasına tahsis ettiler. Fakat sahipsiz para dedik ya, bırakırlar mı? Hemen bir yolunu buldular, o parayı alıp başka bir ayıplarını kapadılar. Yama yeri mi ararsınız onlarda. Hâsılı yediler muhacirin parasını ve hicret böylece 6 yıl sürdü. Sene 1939, derken harb çıktı. 60 paralık bir merminin bir vatan değerinde kıymet iktisap ettiği nazik bir zamanda adliye binası istemek hangi yurtseverin aklından geçerdi. Böylece çekeriz sineye her cevri kaderdir diyerek sustuk ve bekledik. Harb bitti. Sabır ve tahammül de bitti. Sene 1944, biraz derdimizi dökelim dedik. Avukatların senelik kongresinde ölen arkadaşların ismi okundu. Çoğunun filit yemiş sinek gibi patır patır düşüp öldüklerini hepimiz biliyorduk. Bu ölümleri intaç eden faktörlerin başında binasızlıktan doğan yıpranmanın geldiği herkesçe malûmdu. Bu acının verdiği taşkınlıkla Bakanları insafa ve merhamete dâvet ettik. Yazıktır, günahtır artık diye feryat ettik. Şayet bu binayı yapamıyacaklarsa bari bir iane toplama kanunu lûtfetsinler, ilk keşkülüfukarayı boynuma ben takacağım ve kapı kapı dolaşarak bu hakseven cömert milletten iane toplayıp bu binayı yaptıracağız dedik.

Siz misiniz bu sözü söyliyen, Halk Partisi Adliye Vekilinin elinde bir seyfi âmirane parıldadı. Dur! Hemen baroya teşrif ile, «efendiler, bu Devlet ve Hükümet işidir, siz avukatlar kim oluyorsunuz bu meselelere burnunuzu sokuyorsunuz, hepinize ve bilhassa bu sözü söyliyen avukata Bakanlığın otoritesini hatırlatırım!»

Tabiî bizde yürek selânik. Ayıplamayın.. Ba-

şımızda Avukatlık Kanunu gibi bir tepeleme silâhı, hanede de evlâdü ayal var. Sustuk ve bekledik. Sabırtaşı yine çatladı. Sene 1949. Bu sefer dili kıstık. Bülbülün başını belâya sokmamak için dilsiz yoldan bir çare bulduk.

Adliye binasının yandığı günün yıldönümünü bekledik. Ogün bir çelenk yaptırarak harabesine koyduk. Çelenge iliştirilen kordelâda da şu yazı vardı: «Dirilmesini basübadelmevtten bekliyoruz». Bu ihtifale bile tahammül etmediler. Bunun bakanlığın ve hattâ Hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir mahiyetinde olduğunu ileri sürerek sabık Adalet Bakanının emirleri dairesinde arkadaşların günde kaç defa savcılık merdiveninden inip çıktıklarını ve ne ahiret suallerine mâruz kalıp ne zabıtlar tutulduğunu şimdiki bakanımız İstanbul Savcılığından sorabilir.

Arkadaşlar; bu mâruzatımla binasızlık yüzünden İstanbul Adliyesinin çektiklerini ve sabık idarenin adliyecilere çektirdiklerini anlatmak istedim. Filvaki onlardan bu mevzuda başka birşey beklenemez. Tarihin seyri bize açıkça göstermiştir ki; diktatoryal rejimlerin güdücüleri «Adalet» isimli dilberden hoşlanmazlar. Bu dilber onların tipi değil. Onlar başka yosmalara gönül verirler. Bu yosmaların adını tarih de yazar, siz de bilirsiniz. (Bravo sesleri).

NAŞİT FIRAT (Ordu) — Kürsü kirleniyor.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Arkadaş, kürsü kirlenmiyor. Sinsi, sinsi konuşmayın, söz alır, kürsüden konuşursunuz.

Arkadaşlar, sabık idarenin devam ettirdiği bu muhaceretin, sözüm ona, istikrar bulmuş hali hazır durumunu da iki kelime ile hulâsa etmeme müsaade buyurun.

Savcılıklar, ağırceza mahkemeleri, asliye ceza ve sulh ceza mahkemeleri ve sorgu yargıçlıkları Büyük Postane binasında;

Asliye hukuk, asliye ticaret Beyoğlu Sulh hukuk mahkemeleri yolcu salonunda, Galata ve Beyoğlu Sulh Ceza mahkemeleri Beyoğlu'nda Feridiye ve Abanoz sokaklarının kapı komşusu Topçekenler Cadesindeki bir hanede,

Sultanahmet ve Fatih Sulh mahkemeleri Babıâlideki Tomruk binasında..

İcra daireleri postanenin bölmelerle ayrılmış bir holünde dağınık ve perişan bir haldedir.

Hâkimler her binanın yolunu tıkamış, önünü kapamış, at arabalarının, kamyonların, otomobillerin vinçlerin ve yük hamallarının arasından bir kayak sporcusu mehareti ile manevra yapa yapa binaya, binaların dar koridorlarını dolduran insan kalabalığını yara yara toz ve sigara dumanı içinde odalarına girerler. Bu giriş bir zaferdir.

Bu çilekeş hâkimler, at kişnemeleri, araba gürültüsü, kamyon ve otomobil kornelerinin arasında nasıl muhakeme yapıyorlar, söylenenleri nasıl duyup anlıyorlar, avukatlar karşılıklı müdafaalarını hâkime ve birbirlerine nasıl duyuruyorlar, görülecek acılardandır.

Millet adına icrayı adalet eden bir cihazın barındığı bu yerlerin haricî manzarası ise utanılacak bir haldir.

Talih, Romen subayları dâvası gibi bir dâvayı Türk Milletinin toprağına düşürdü ve Türk adliyesinin dünya çapında ve dünyaya örnek olan bir muhakeme yürütmesine vesile verdi.

İstanbul; Fransa'dan, İngiltere'den, Mısırdan, Amerika'dan, İsviçre'den ve İran'dan gelen ajans ve gazete muhabirleriyle doldu.

Bu dâva milletimiz ve adliyemiz için amsalsiz bir propaganda ve yüz binlerce lira ve bin bir vasıta ile yapılamıyacak kadar bir takdir zemini hazırladı. Fakat sonunda ne oldu bilir misiniz?

Koca bir Ağır Ceza mahkemesinde oturacak bir iskemle bulamıyan dar bir odaya yığılmış kalabalıktan boğulur hale gelen ve halk safları arasından geçip salona giremiyen bu muhabirler, acı, bilhassa İstanbul gibi bir şehir için çok acı tenkidler bırakarak soluğu geldikleri yerde aldılar.

Benim hikâyem burada bitti. Sayın Adalet Bakanı bu muhaceretı 17 seneden beri devam ettiren ve onun en büyük vebalini taşıyan Halk Partisi Hükümetinin günah kervanının kafile başılığını yapmaktan kurtulmak istiyorsa bu binaya çabuk başlatsın ve devamlı olarak ikmale himmet etsin.

Bundan sonra, ilerde kendilerine teşekkür etmek veya tamda bulunmak hakkı benim değil, İstanbullu muhacir adaletindir. (Soldan alkışlar).

T. B. M. M. Basımevi

Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın seçim tutanağı hakkında Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tezkeresi ve Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (3/62)

T. C.
Yüksek Seçim Kurulu
Başkanlığı
Sayı : 989/870

16 . VI . 1950

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yüce Makamına

Tokad İl Seçim çevresinden Milletvekili seçilmiş olan Ahmet Gürkan'ın, Hükümetin ve Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetini tahkirden mahkûmiyeti bulunduğundan ve saireden bahsile Erbaa'nın Fevzipaşa mahallesinden Mehmet Bayhan imzasiyle Tokad İl Seçim Kurulu Başkanlığına keşide olunup aidiyeti sebebiyle Kurulumuza gönderilen 16 . V . 1950 günlü telgraf üzerine Kurulumuzca icra kılınan tetkikat sonunda: tanzim olunan 14 . VI . 1950 gün ve 253/289 sayılı raporla bu baptaki evrakın dizi puslası mucibince (24) parçadan ibaret olarak birlikte sunulduğu saygı ile arzolunur.

Yüksek Seçim Kurulu
Başkanı
M. Akyürek

T. C.
Milletvekilleri
Yüksek Seçim Kurulu
Esas : 253
Karar : 289
Rapor : 13

Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın seçilme yeterliğini haiz olmadığı hakkındaki itiraz üzerine Yüksek Seçim Kurulunca yapılan tetkikat ve tahkikat neticesini havi rapordur.

Erbaa'nın Fevzipaşa Mahallesinden Mehmet Bayhan imzasiyle Tokad İl Seçim Kurulunа hitaben çekilip aidiyeti sebebiyle kurulumuza gönderilen 16 . V . 1950 tarihli telgrafnamede: 1 - Tokad İli Seçim Çevresi Milletvekili adaylarından Ahmet Gürkan'ın Hükümetin ve Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetini tahkirden kesinleşen mahkeme ilâmı ile beş buçuk aya mahkûm alarak firar halinde bulunması, 2 - Samsun'da başkasının biletine çıkan tayyare piyango bedelini gayrimeşru surette elde etmek için Samsun Mahkemesine vâkı müracaatı üzerine hileli hareketinin mahkemece sabit olması sebebiyle Samsun'da duramıyarak Taşova ve Erbaa'ya kaçması, 3 - Bafra öğretmeni iken komünistlik telkini ve binnetice yabancı Devlet uyrukluğunu ileri sürmesi yüzünden öğretmenlikten tardedilmiş olduğunun şayi bulunması gibi hallerde şaibeli olup seçim yeterliğini haiz olmadığından bahisle zikredilen hususların Samsun mahkemelerinden ve Samsun Millî Eğitim Müdürlüğünden tahkiki ile gereğinin yapılması istenilmekte kanuni müddeti içinde verildiği anlaşılan işbu

itirazname üzerine kurulumuzca 19 . V . 1950 tarihli Oturumda mumaileyh Ahmet Günkan'ın Hükümetin ve Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetini tahkirden dolayı hangi mahkeme tarafından beş ay hapse mahkûm edildiği ve yine mumaileyhin Samsun'da başkasının biletine çıkan tayyare Millî Piyango ikramiyesini gayrimeşru surette elde etmek için Samsun mahkemesine müracaat ettiği muteriz tarafından bildirilmesine göre bu baptaki dâvanın mahiyeti ne olduğu hususlarının muterizden sorularak vereceği izahatın acele bildirilmesinin Erbaa Cumhuriyet Savcılığına tel ile İşarına yine adı geçen milletvekilinin Bafra öğretmeni iken kominstlik telkini ve binnetice yabancı Devlet uyrukluğunu ileri sürmesi yüzünden öğretmenlikten tart edildiğinin şayi bulunduğu da muteriz canibinden ihbar kılınmış olduğundan bu cihetin Millî Eğitim Bakanlığiyle Samsun Millî Eğitim Müdürlüğünden sorulmasına karar verilmiş ve mütaakıp oturumda Erbaa Cumhuriyet Savcılığından gelen 21 . V . 1950 tarihli cevabi tel yazısında : Mumaileyh Ahmet Gürkan'ın yayınladığı bir beyanname ile Halk Partisine madde tâyini ile ve Devlet memurlarına âdiyen hakaretten 4955 sayılı Kanunun 30 ncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince (3) ay müddetle hapsine ve elli lira ağır para cezasına ve Halk Partisini neşren hakaretten Türk Ceza Kanununun 483/2 nci maddesi delâletiyle 482/4 ncü maddesi mucibince üç ay süre ile hapsine ve yüz lira ağır para cezasına ve içtima kaidesi bittatbik Türk Ceza Kanununun 69, 76 ncı maddeleri gereğince neticeden beş ay hapsine ve yüz elli lira ağır para cezasına mahkûm edildiği Erbaa Asliye Ceza Yargıçlığının 12 . I . 1950 gün 7/18 sayılı kesinleşmiş ilâmından anlaşıldığı ve bu ilâm infaza verilmiş ve yoklama çıkarılmışsa da mahkûm elde edilemediğinden henüz infaz olunamadığı ve muterizin Erbaa'da bulunmaması sebebiyle Samsun'daki dâva mahiyetinin sorulmasına imkân bulunmadığı bildirilmiş ve kurulumuzca 22 . V . 1950 tarihli oturumda keyfiyet bilmüzakere : Bir şahsa ait piyango biletine gayrimeşru surette tesahup etmesinden dolayı adı geçen milletvekili tarafından açılan dâva hakkında, müstekinin Erbaa'da olmamasından dolayı lâzımgelen izahat alınamadığı Erbaa Savcılığının cevabi telgrafnamesinden anlaşıldığından bu cihetin Samsun Cumhuriyet Savcılığı vasıtasiyle tahkik ettirilmesine karar verilmiş ve tel ile Sebkeden işar üzerine Samsun Cumhuriyet Savcılığından vürut eden 674/748 sayılı ve 25 . V . 1950 tarihli cevabi tahriratta : Mümaileyh Ahmet Gürkan'ın bir şahsa ait piyango biletine gayrimeşru surette tasahup etmek keyfiyetinden dolayı hakkında cezai bakımdan bir kovuşturma yapılarak hüküm giymiş bulunduğu ancak bu husus hakkında adı geçen Milletvekili tarafından Ali Özgen aleyhine Samsun Birinci Asliye Hukuk Mahkemesine dâva açılmış olduğu ve yapılan yargılama sonunda sabit görülmiyen dâvasının 11.VII.1944 tarihinde reddine karar verildiği yapılan inceleme ve soruşturma neticesinde anlaşıldığı bilbeyan bu baptaki mahkeme ilâmının tasdikli bir örneği kurulumuza gönderilmiş ve Samsun Millî Eğitim Müdürlüğünün 1 . VI . 1950 tarihli cevabi tel yazısında : Rize'li (1321) doğumlu Sağıroğlu Süleyman mahdumu Darülhilâfe Medresesi mezunu Ahmet Hamdi'nin 1 . X . 1929 yılına kadar sırası ile Samsun merkez ilcesine bağlı Alanos, Kadamut, Tekeköy, Başlan köylerinde öğretmenlik yaptığı ve öğretmen yetiştirme kursuna icabet etmediğinden görevine son verildiği kayden anlaşıldığı ve yalnız Alanos'tan Haziran (1341) de ayrılmış, Mart (1926) tarihinde Kadamut köyüne tâyin edilmiş ve arada geçen (9) ay içinde nerede kaldığına dair meşruhat mevcut bulunmadığı ve Bafra'da çalıştığına dair kayda raslanmadığı ve Millî Eğitim Bakanlığından mevrut 2/3 - VI . 1950 tarihli ve 9649 sayılı cevabi tezkerede de ilkokul öğretmenlerinin sicil dosyalarının illerde bulunması dolayısiyle Tokad İli Seçim Çevresinden Milletvekilliğine seçilen eski öğretmen Ahmet Gürkan hakkında istenilen bilgilerin Bakanlıkça verilmesine imkân olmadığından durumun Samsun ve Tokad valiliklerinden acele sorulduğu ve cevap alındığında neticenin bildirileceği ifade kılınmış ve 3 . VI . 1950 tarihli oturumda Millî Eğitim Bakanlığının cevabi tezkeresi münderecatından bahisle mezkûr Bakanlıkça, sorulan husus hakkında acele kurulumuza cevap verilmesi için Samsun ve Tokad valiliklerine tahrirat yazılması karargir olmuş ve vâkı olan tebligat üzerine Tokad Valiliğinden vürut eden 12 . VI . 1950 tarihli cevabi tel yazısında mumaileyh Ahmet Gürkan Tokatta öğretmenlik

yapmadığından hakkında bir malûmat mevcut olmadığı ve Samsun Valiliğinin 12 . VI . 1950 tarih ve 130 sayılı cevabi tel yazısında da mumaileyh Ahmet Gürkan'ın komünistlik telkininde ve ecnebi devlet uyrukluğu iddiasında bulunduğuna dair sicillerinde ve emniyet teşkilâtında resmî bir kayda tesadüf edilemediği bildirilmiştir.

Bundan sonra muteriz Mehmet Bayhan tarafından kurulumuza keşide edilen 10 . VI . 1950 tarihli tel yazısında: Seçilme yeterliğini haiz olmadığından dolayı mazbatasına itiraz ettiği Ahmet Gürkan'ın 1. Samsun'da un tüccarı Rıdvan ve İbrahim Akpınar namlarına sahte evrak tanzim ederek gayrimeşru menfaat teminine teşebbüs ettiğinin adı geçen Rıdvan) ve İbriham Akpınar'dan; 2. Kendi memleketi olan Rize'den adaylığını koyduğu halde adaylığının reddi sebeplerinin Rize Demokrat Parti İl Başkanlığından 3. Samsun ve (havalisindeki ahvali şahsiyesinin Samsun Demokrat Parti İl İdare Kurulundan 4. Bafra ve Alaçam havalisindeki ahvali şahsiyesinin de Alaçam'da bulunan Tahsin Kitaplı'dan sorulup öğrenilmesi; 5. — Taşova'da arzuhalcilik yaptığı esnada bu ilcede üç avukat veya dâva vekilinin bulunmamasından bilistifade vekil sıfatiyle mahkemeye girerken yargıç kararı ile mahkemelere kabul edilmemesi sebebinin incelenmesi halinde mumaileyhin yüz kızartıcı fiillerinin meydana çıkacağı ihbar kılınmıştır.

Yukarıda yazılı tafsilâttan da anlaşılacağı üzere adı geçen Mehmet Bayhan tarafından ilk defa kanuni müddeti içinde verilen itiraznamede Tokad Milletvekilliğine seçilen mumaileyh Ahmet Gürkan'ın seçilme tutanağının iptali sadedinde üç cihete mâtuf itiraz ileri sürülmüş bulunmaktadır.

Bunlardan 1. Ahmet Gürkan'ın Büyük Millet Meclisine ve Devlet memurlarına hakaretten beş ay hapis cezası ile hükümlü olması; 2. Bir şahsa ait piyango biletine gayrimeşru surette tesahup eylemesi; 3. Bafra'da öğretmen iken komünistlik telkininde ve binnetice ecnebi Devlet uyrukluğu iddiasında bulunmaktan dolayı vazifesinden ihraç olunması keyfiyetleridir.

İmdi:

A) Mumaileyh Ahmet Gürkan'ın yayınladığı bir beyanname ile Halk Partisine madde tâyini ile ve Devlet Memurlarına âdiyen hakaretten ve yine Halk Partisini neşren hakaret fiilinden içtima kaidesinin tatbiki suretiyle beş ay hapse ve yüz elli lira ağır para cezasına kesin olarak hüküm giydiği Erbaa Cumhuriyet Savcılığının işarından anlaşılmış ise de yukarda bir numaralı bentte gösterilen işbu hükümlülük, Anayasanın 11 nci maddesine mütenazır bulunan 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununu 34 ncü maddesinde tahdiden tâyin ve tesbit kılınmış olan hükümlülüklerden bulunmadığı cihetle muamileyhin milletvekili seçilmesine kanuni bir engel teşkil edemez.

B) Mumaileyh Ahmet Gürkan'ın Samsun'da bir şahsa ait piyongo biletine gayrimeşru surette tesahup etmek keyfiyetinden dolayı hakkında cezai bakımdan bir kovuşturma yapılarak hüküm giymemiş bulunduğu ve muteriz tarafından bahis konusu edilen dâvanın ise âdi bir hukuk dâvasından ibaret bulunduğu Samsun Cumhuriyet Savcılığının cevabî tahriratı ve bu baptaki asli hukuk ilâmı örneği münderecatı ile anlaşılmıştır.

C) Mumaileyh Ahmet Gürkan'ın Komünistlik telkininde ve binnetice ecnebi Devlet uyrukluğu iddiasında bulunduğuna dair sicillerinde ve emniyet teşkilâtında resmî bir kayda tesadüf edilemediği Samsun Valiliğinin işarı ile tebeyyün etmiş bulunmaktadır.

Şu hale göre 2 - 3 numaralı becntlerde münderiç bulunan hususlara mütaallik itirazlarda Kurulumuzca seçim tutanağının iptalini istilzam eder kanuni bir sebep sayılmamıştır. Muteriz Mehmet Bayhan'ın ahiren kurulumuza keşide ettiği 10 . VI . 1950 tarihli tel yazısı ile vâkı olan ihbar ve şikâyetlerine gelince: İşbu ihbarı tazammun eden tel yazısında muamileyh Ahmet Gürkan'a ilk itiraznamede bahis konusu edilmemiş olan bâzı haller atıf ve isnat edilmektedir. Zikredilen 5545 sayılı Kanunun 124 ncü maddesinin birinci bendinde; Milletvekilliğine seçildiğine dair kendisine tutanak verilen kimsenin seçilme yeterliğini haiz olmadığına mütaallik yapılacak itirazların bu tutanağın ilânından itibaren üç gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna dermeyan edilmesi iktiza edeceği yazılıdır.

Halbuki muteriz, bu son itiraznamesini tutanakların ilânından bir aya yakın bir zaman geçtikten sonra vermiş olduğundan bunun kurulu-

muzca tetkik mevzuu olmasına kanunen imkân olmadığı gibi esasen işbu itiraznamenin bir numaralı fıkrasında mumaileyh Ahmet Gürkan'ın Rıdvan ve İbrahim Akpınar namlarına yalnız sahte evrak tanzim ederek gayrimeşru menfaat teminine teşebbüs ettiği ileri sürülerek bu fiilinden dolayı kendisinin hükümlü olduğu iddia kılınmamıştır. Kezalik itiraznamenin 2 - 5 numaralı fıkralarında mumaileyhin yüz kızartıcı bâzı hallerinin mevcudiyetinden bahisle bunların tahkiki istenilmekte ise de bu yüz kızartıcı fiil ve hakeretler madde tasrih edilmek suretiyle açıklanmamış ve bunlardan dolayı bir hükümlülüğün mevcudiyeti de bahis konusu edilmemiş olduğundan Anayasanın zikri geçen 11 nci maddesi ve Milletvekilleri Seçimi Kanununun 34 ncü maddesi ile 124 ncü maddesinin 2 nci bendi hükümlerince bu son itiraznâme muhteviyatına dair tetkikat yapılmasına esasen de kurulumuzca mahal ve imkân görülmemiştir.

Netice : Yukarda tafsil ve izah edilen sebeplere ve kurulumuzca yapılan tetkikat ve tahkikat neticesine nazaran Tokad Milletvekilliğine seçilen Ahmet Gürkan hakkındaki itirazların, mazbatasının iptalini müstelzim mahiyette görülmediğinin işbu raporla Büyük Millet Meclisine arzına 14 . VI . 1950 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkan V.	Üye
M. Akyürek	*C. Özal*	*B. Köker*
Üye	Üye	Üye
A. Güngören	*C. Yorulmaz*	*İ. Senil*
	Üye	
	İ. Hadımlıoğlu	

Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu

T. M. M. M.
Tutanakları İnceleme Komisyonu
Esas No. 3/62
Karar No. 17

26 . VI . 1950

Yüksek Başkanlığa

Tokad Milletvekili Ahmet Hamdi Gürkan'ın seçim tutanağına vâkı itirazı havi dosya ve bu hususiaki 3 numaralı Hazırlama Komisyonu rayoru Komisyonumuzun 22 . VI . 1950 günlü toplantısında incelendi.

3 numaralı Hazırlama Komisyonu raporunda aynen şöyle denilmektedir: (Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Hükümetin ve Meclisin mânevi şahsiyetini tahkirden beş ay müddetle hükümlü olduğu ve komünistlik telkini yaptığı cihetle eski mesleki olan öğretmenlikten tardedildiği ve başkasına ait piyango biletinin karşılığı olan piyango ikramiyesini gayrimeşru olarak tesahup etmek istediğinin bilmuhakeme sabit görülerek sahtecilikten teeziye edildiği ve bu itibarla seçilme yeterliğini haiz olmadığı muterizler tarafından ileri sürülmekte ise de:

1. Filhakika bir beyanneme neşrederek Halk Partisini maddei mahsus tâyini ile tahkir ettiği ve bu yüzden beş ay müddetle hapis cezasına mahkûm olduğu dosyada mevcut ve Erbaa menşeli Cumhuriyet Savcılığının 21 . V . 1950 günlü ve 279 sayılı tel yazılarından anlaşılmaktadır. Fakat 5545 sayılı Kanunun 24 ncü maddesinin 5 ve 6 nci fıkralarına girmiyen sözü geçen suç ve hapis cezası mumaileyhin seçim tutanağının iptalini müstelzim olamıyacağı,

2. Başkasına ait piyango biletinin gayrimeşru surette tesahup etmek istediği yolundaki iddia ise dosyada mevcut ve Samsun Cumhuriyet Savcılığının 25 . V . 1950 gün ve 674/748 sayılı yazılariyle mumaileyhin böyle bir sahtecilikten dolayı takibata uğramamış ve hüküm de giymemiş olduğunu müeyyet bulunması hasebiyle kavli mücerrette kaldığı ve sübut bulmamış mücerret itirazın ise bir milletvekilinin milletvekili sıfatını ıskat edemiyeceği,

3. Adı geçenin memuriyet mahalli olan samsun İline bağlı Bafra'da memuriyeti esnasında komünistlik telkinatı yaptığından ötürü meslekten tardedildiği yolundaki iddiaya gelince: Bu itirazın dahi vârit olmadığını ve hattâ mumaileyhin Bafra'da memuriyet yapmadığı ve hiçbir suretle mesleğinden matrut

bulunduğuna dair sicilli mahsusunda bir kayda da rastlanmadığı Samsun Valiliğinin 12 . VI . 1950 gün ve 5 sayılı tel yazılarından ve Millî Eğitim Bakanlığının bu hususa ait dosyada mevcut tezkerelerinden anlaşılmakla bu cihetin dahi vârit olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarda bertifsil izah olunan esbaba ve dosyada mevcut ve bu kanaati müeyyit evrak münderecatına ve Yüksek Seçim Kurulunun bu hususta ki 253 esas 289 karar ve 13 sayılı raporuna mebni Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'a ait seçim tutanağının onanmasının kanuna uygun düşeceğine oy birligiyle karar verildi.

Komisyonumuz mezkûr raporu müzakereye girişmeden aynen oy birliğiyle kabul etmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Tutanakları İn. Ko. Bş.

Afyon K.	Sözcü
Kemal Özçoban	İçel
İmzada bulunamadı	*Hüseyin Fırat*
Kâtip	
İzmir	Afyon K.
Sadık Giz	*Abdüllah Güler*
İmzada bulunamadı	
Bolu	Burdur
Vâhit Yöntem	*Mehmet Özbey*
İmzada bulunamadı	

Edirne	Erzincan
A. C. Köprülü	C. Gönenç
	İmzada bulunamadı
Erzurum	Gümüşane
R. Topçuoğlu	*H. Tokdemir*
Hatay	İstanbul
T. Sökmen	E. Adakan
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Kars	Kırşehir
E. Oktay	H. S. Erkut
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Kütahya	Malatya
R. Koçak	*H. Doğan*
Manisa	Niğde
F. İlker	*F. Ecer*
Ordu	Ordu
Z. M. Sezer	*H. Şarlan*
Sivs	Trabzon
İ. Duygun	T. Koral
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Trabzon	Urfa
H. Orhon	*R. K. Timuroğlu*
İmzada bulunamadı	
Van	Yozgad
K. Özalp	*A. Doğan*

Zonguldak
A. Yurdabayrak

Afyon Karahisar Milletvekilliğine seçilen Bekir Oynaganlı hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/8)

Tutanaklrı İnceleme Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Tutanakları İnceleme Komisyonu *26 . VI . 1950*
Esas No. 5/8
Karar No. 16

Yüksek Başkanlığa

Afyon Karahisar Milletvekilliğine seçilen Bekir Oynaganlı'nın seçim tutanağına vâkı itirazı havi dosya ve bu hususiaki 3 numaralı Hazırlama Komisyonu raporu Komisyonumuzun 22 . VI . 1950 günlü toplantısında incelendi.

3 Numaralı Hazırlama Komisyonu raporunda ayenen şöyle denilmektedir : (Afyon Milletvekili Bekir Oynaganlı'nın halen Afyon Ağır Ceza Mahkemesinde sahtecilik suçundan yargılanmakta ve belediye reisliği esnasında da görevini kötüye kullanmak, zimmet ve sahtecilik gibi 50 ye yakın suçtan lüzumu muhakeme kararı almış olup bunların bir kısmı Danıştayca tasdik ve mahkemeye tevdi edilmiş ve bir kısmının da Danıştaya henüz sunulmuş olduğundan ve bu sebepten milletvekili seçilebilmek yeterliğine sahip olmadığı muteriz tarafından iddia edilmekte ise de adı geçen milletvekilinin milletvekili seçildiği güne kadar hiçbir suçtan mahkûm olmadığı dosyada mevcut Afyon İl Seçim Kurulunun 24 . V . 1950 günlü ve 1189 sayılı telinden anlaşılmıştır. 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 34 ncü maddesinde ise hüküm giymiş olmaktan bahsedildiği ve mücerret takibata uğramak veya her hngi bir suçtan yargılanmakta bulunmak milletvekilliğine seçilebilmek yeterliğini bir kimseden nezedemiyeceğini ve bu itibrla henüz hüküm giymemiş olanların milletvekili seçilebileceklerini açıkça anlamak mümkündür :

Şu hale nazaran Afyon Milletvekili Bekir Oynaganlı'nın halen her hangi bir suçtan hükümlü bulunmaması ve milletvekili seçilebilmek için başkaca kanuni bir mânisi bulunmadığı ve esasen Yüksek Seçim Kurulu da ayni kanaatte olduğu cihetle seçim tutanağının tasdiki cihetine gidilmesinin kanuna uygun olacağı mütalâasiyle Tutanakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına sunulmasına ittifakla karar verildi.)

Komisyonumuz mezkûr raporu müzakereye girişmeden aynen oy birliğiyle kabul etmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Tutanakları İnceleme Ko. Bş. — Sözcü
Afyon Karahisar — İçel
Kemal Özçoban — *H. Fırat*
İmzada bulunamadı.

Kâtip — Afyon K.
İzmir — *A. Güler*
Sadık Giz
İmzada bulunamadı.

Bolu — Burdur
Vahit Yöntem — *M. Özbay*
İmzada bulunamadı.

Edirne — Erzincan
A. C. Köprülü — Cemal Gönenç
İmzada bulunamadı

Erzurum — Gümüşane
R. Topçuoğlu — *H. Tokdemir*

Hatay — İstanbul
Tayfur Sökmen — Enver Adakan
İmzada bulunamadı — İmzada bulunamadı.

Kars — Kırşehir
Esat Oktay — H. Sezai Erkut
İmzada bulunamadı. — İmzada bulunamadı.

Kütahya — Malatya — Manisa
R. Koçak — *H. Doğan* — *F. İlker*

Niğde	Ordu	Ordu	Trabzon	Urfa	Van
F. Ecer	*H. Şarlan*	*Zeki M. Sezer*	*H. Orhon*	*R. K. Timuroğlu*	*K. Özalp*

Sivas	Trabzon	Yozgad	Zonguldak
İbrahim Duygun	Tevfik Koral	*A. Doğan*	*A. Yurdabayrak*
İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.		